

Prisila... ponedeljek, vsak dan...
Asiškoga št. 20, L. nadstropje. Dopoln...
ma se ne sprejemajo, rokopol...
Anton Gerbec. — Lastnik tiskar...
znaša za mesec L. 7.—, 3 mesece L. 15.—
za izoemstvo mesečno 4 lire več. — Te...
za uredništva in upr...

Licejska knjižnica
LICEJSKA KNJIŽNICA - Jugoslavija

GLASNIK

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v
širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov manj po 40 cent.
osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov
am po L. 2. — Mail oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2. — Oglasi
nerobnih in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv.
Frančiška Asiškega št. 20, L. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Attilio Tamaro o Jugoslovenih

III.

Tamaro piše, da nasproti aspiracijam
Jugoslovenov na Julijsko Krajino stoji
aspiracije Italijanov na Dalmaciji.
«Ta problem — razlaga pisec — je se-
daj v narodni zavesti kot »neogibna poli-
tična potreba jutrnjega dne.« Tudi država
SHS ima na svoji zapadni meji teritorija-
len konflikt, ki je najtežji med vsemi ne le
zato, ker ga vzdržujejo čustva in tajni srd,
ampak tudi zato, ker spravlja Jugoslavijo
v spor z aspiracijami velikega naroda in
z očitno politiko ene velevalsti. Bodi
zato, ker ima sredstva za osamljenje Ju-
goslavije, bodi zato, ker more razpaliti
proti nji vse iredentizme; bodi, ker more
na kongresih predložiti bistvena vprašanja
Crnogore, Albanije in Makedonije; bodi,
da more — slednjic — na dolgi meji na
norju in na kopnem izvajati velikanski
ritiski: ima Italija v resnici v svojih rokah
obstane države SHS! Skoro se bo ta po-
slednja še bolj zavedala te resničnosti.
Zato morajo tem bolj vzemirjati nepre-
stana jugoslovenska izzivanja — povsem
slična stari avstrijski politiki — ki se iz-
vajajo s trdovratno zahtevo soške fronte,
z neprestanim iredentističnim protitalijan-
skim propovedovanjem, s preganjanjem
malo tisoč Italijanov, ostalih v Dalmaciji,
z odkrepanjem pravih in resničnih gospo-
darskih dogovorov široke pomembnosti,
z neprestanimi in žaljivimi napadi srbskega
tiska; z upiranjem proti italijanski politiki
v osrednji Evropi in v Albaniji, z ovira-
njem italijanskega železniškega prometa
preko slovenskega ozemlja in z drugimi
nič manj težkimi političnimi akcijami.
Belgajska vlada mora vztrajati pri tej im-
perialistični politiki Hrvatov in Slovencev,
ker je to še edino sredstvo, s katerim
more utrditi in opravičiti državno edin-
stvo.»

Sprigo površnosti in lahkonosti, s ka-
tero g. Tamaro — kakor je razvidno iz
vsega, kar smo posneli doslej iz njegove
knjige — traktira jugoslovenske stvari in
italijansko-jugoslovenske probleme, se
mož gotovo ne zaveda, v kako čudno luč spravlja
tudi italijansko oficijelno politiko s
svojimi tu gori posnetimi izjavami in tr-
ditvami. Če bi stvar res stala tako, kakor
ih on predoča, potem bi bil vojni konflikt
med Italijo in Jugoslavijo neizogiben in bi
bili rimski pakt, rapalska pogodba, svetom-
margeritski dogovori, paritetna komisija v
Opaliji, sedanja pogajanja v Rimu in pa
neprestana naglašanja z oficijelnih strani,
da treba v interesu obeh držav priti do
zadovoljivega sporazuma — zgolj kome-
dija.

Kakor razmeta g. Tamaro z resnico, ki
jo gledamo z lastnimi očmi, to že ni več
le površnost in lahkonost, marveč
bi zaslužilo neko drugo označbo. Govori
o neprestanih preganjanjih Italijanov v Dal-
maciji. Resnica pa je ta, da so med Italijo

Italija

Temelji Mussolinijevega pisma za rešitev
reškega vprašanja.

RIM, 25. Italijanski minimalni predlogi za
rešitev reškega vprašanja, kakor so nave-
deni v Mussolinijeveju memorandumu, ob-
segajo štiri glavne točke:

- 1) reško vlado prevzame paritetna kom-
misija;
2) paritetna komisija izroči politično
in administrativno upravo Reke italijanski
vladi.
3) paritetna komisija upravlja železnico
po skupnem konzorciju;
4) luka Baroš in Delta prideta pod ju-
goslovensko suvereniteto, ostaneta pa 99
let nerazrešljivi del korpusa mesta Reke.
«Messaggero» pripominja, da je pričako-
vati, da jugoslovenska vlada ne bo prevzela
tase težke odgovornosti prekinjenja poga-
janja z Italijo. Italijanska vlada je prepri-
čana, da bo jugoslovenska vlada sprejela
vse te pogoje.

Otvoritev zasedanja ministrskega sveta bo
prihodnji teden. Sestanek Mussolinija z g.
Benešom v Rimu.

RIM, 25. Ministrski predsednik Musso-
lini je odpotoval danes jutraj v Levanto,
kjer ima svojo družino. Zadržal se bo
tam nekaj dni in bo med tem časom pro-
učeval in določil nekatera zelo važna vpra-
šanja, katera bodo predmet v prihodnjem
zasedanju ministrskega sveta, kateri se
bo otvoril prihodnji četrtek 30. t. m.

Ministrski predsednik se vrne v Rim že
v ponedeljek, da pripravi razgovor s čeho-
slovaškim ministrom zunanjih zadev gosp.
Benešom.

Razprave na sestanku Splošne delavske
zveze.

MILAN, 25. Na večerajšnji seji Splošne
delavske zveze je Schiavelloni obžaloval, da
se je D'Aragona v poročilu omejil le na
svoj pogovor z Mussolinijem, ne da bi
omnil splošnega položaja zvezne organi-
zacije. O vprašanju takozvanega tehni-
čnega sodelovanja, kakor bi bila soudeležba
v posvetovalnih državnih korporacijah, ne
more biti po mnenju govornika nespora-
zumljen; medtem pa ne morejo maksima-
listični sindikati glasovati za sodelovanje
na takozvanem polju produkcije dela, ker
bi to služilo za ustalitev sedanjega re-
žima. Maksimalisti bi bili pripravljivi za
sporazum v teh-le točkah: avtonomija sin-
dikatom, neodvisnost od vlad, pristop k

in Jugoslavijo že sklenjeni dogovori, ki
zagotavljajo dalmatinskim Italijanom na-
rodni obstanek in povsem svobodno kul-
turno snovanje! Misli mi more le na kake
neljube incidente, ki pa niti z daleka nimajo
tiste pomembnosti, kakor kriči italijanski
tisk. Vprašati ga pa moramo: ali ni bilo in
ni še takih in še veliko hujših »incidentov«
tudi v Julijski Krajini? Komu na škodo?
Ruševine Narodnih domov na tržaškem
ozemlju in po Istri govortjo...!

Tamaro obtožuje jugoslovensko politiko,
da otežuje vsak sporazum s tem, da vztraj-
no zahteva soško mejo. O tem ne govori
danes živ krst — tudi v Italiji ne. To pa
iz enostavnega razloga, ker se Jugoslavija
ne oglašja s tako zahtevo in se vsa pogajanja
vršijo le za uredbo reškega vprašanja, za
poznejši sklep trgovinskih dogovorov in za
končno določitev meja samostojne reške
države. More-li g. Tamaro navesti le eno
konkretno dejstvo v podkrepitev svoje tr-
ditve, da jugoslovenska vlada propagira
«iredentistično, imperijalistično in protita-
lijansko gibanje»? Ne more. Kajti, če bi
morebitne sporadične temperamente iz-
jave v kakem listu pomenile tak dokaz,
koliko jugoslovenskih Tamarov bi moglo
potem nastopiti s takimi obtožbami na račun
oficijelne italijanske politike! Do danes
pa nismo čuli in doživeli, da bi se jugoslo-
venska vlada kaj posebno razgrevala radi
raznih zares hudič izbruhov v italijanskem
tisku. Presoja pač mednarodna vprašanja,
a posebno še vprašanje medsebojnega raz-
merja med sosedoma Italijo in Jugosla-
vijo — s širšega obzorja in z višjih vidikov.
Namen takih obdelitev more biti le šču-
vanje nepoučene italijanske javnosti proti
Jugoslovenom in njihovi državi. A kao n-
razume, da se s tem ovirajo prizadevanja
za zadovoljiv sporazum?!

Ob takem razmetavanju z resnico in ta-
kih namenih ne more biti g. Tamaro tudi
mož — logike. Piše n. pr., kakor da je
beograjska vlada tužnja imperialistične
politike Hrvatov in Slovencev, če hoče
ohraniti edinstvo svoje države. Takoj niže
doli pa obdoljuje državo SHS, da si usvaja
«avstrijsko» postopanje — zopet najdr-
žejši udarec resnici v obraz — ter da
njena drznost izhaja iz stare — srbske po-
litike, ki da jo navdihuje vojeviti tempe-
rament tega plemena, zaupajočega le sa-
memu sebi. Ta vojevitosť da označuje vse
Jugoslovene!

Najprej so torej Hrvatje in Slovenci
grešniki, potem so krivi Srbi in slednjic —
vsi Jugosloveni! Gosp. Attilio Tamaro ni
torej samo v boju z resnico, ampak tudi
z doslednostjo. Naj se ta gospod obrača
kamor hoče: od vseh strani se nam kaže
svovravnika Jugoslovenov! In s takimi ka-
kovostmi nastopa kot — moralizator, ki
se zgraža nad nemoralnostjo politike —
drugih!

amsterdamski internacionalni, enako za-
stopstvo v vodilnih organih zveze.

Ziradmi je izrazil mnenje, da se ne
more ničesar očitati D'Aragoni, ako je šel
k Mussoliniju, da varuje pravice zveze.
Od fašistovske vlade se ne sme ničesar
upati in se mora izrecno poudariti zavrnite-
v vsake rešitve, ki bi posredno ali ne-
posredno stremela po sodelovanju z vla-
dajočo stranko. Istotako je zastopnik zveze
tiskarskih delavcev Bruno izključil mo-
žnost, da bi zveza poslala svoje ljudi v
Mussolinijevo vlado in menil, da bi se mo-
rala Splošna delavska zveza postaviti na
stališče mirnega čakanja.

Na popoldanski seji je maksimalist Viot-
to predočil, da vsebuje tehnično sodelova-
nje tudi ono politično in da ne more zveza
politično sodelovati s fašisti, ki hočejo zve-
zo dobiti v svoje roke. Zato preostaja še
odpor kot edina rešitev iz sedanjega polo-
žaja, ako se hoče ohraniti duševno vsebino
sindikata. Temu nasproti je zastopnik del-
avske zbornice v Genovi Corio izjavjal, da
je fašizem zgodovinska prikazen, ki se je
ne sme omalovaževati. Treba je vzeti sedi-
naji položaj kakoršen je in po temu uravna-
ti stališče sindikatnih organov. Odpor ne
more trajati večno. Najti se mora način za
nadaljnje neodvisno življenje sindikatov.
Na koncu se je D'Aragona odgovoril
svojim nasprotnikom ter utemeljeval svoje
stališče za sodelovanje, ki bi le koristilo
zvezi in splošnemu delavskemu gibanju.

Odpuštno vojaškega letnika 1902.

RIM, 25. Vojaške službene novine javljajo:
Pričniš 26. septembrom in zaključiš v 30.
septembrom se odpuštuje vsi oni podčastniki
in vojniki, kateri so rojeni v drugi polovici leta
1922. ali prej, in kateri so se odzvali vpoklicu,
razglašemu dne 4. septembra 1922. in poz-
nejšim vpoklicem, katerim pa se ne štejejo pre-
sledki v vojaškem službovanju. Navedeni vo-
jniki se odpuštuje torej po 12% mesecih voja-
škega službovanja.

Oni vojniki pa, kateri so sicer rojeni v letu
1902. ali prej in, kateri se sicer nahajajo pod
orožjem v dnevu 24. januarja 1923, službujejo
manj časa nego prejšnji, ali, ker so se predsta-
vili vojaškim poveljstvom po prvi polovici sep-
tembra 1922. ali pa, ker se jim štejejo presled-
ki v vojaškem službovanju, vendar se jih bo
odpuštilo zaporedoma, kakor hitro dopolnijo
12 mesecev in pol službovanja.

Vojniki, rojeni v letu 1902. ali prej, kateri
se niso predstavili vojaškim poveljstvom dne
24. januarja 1923. (vzdržati one, katere se bo

vpoklicajo po objavljenju te okrožnice), ker
so bili dodeljeni drugemu naboru ali, ker so
zamudili rok, v katerem bi se morali predsta-
viti itd., se bodo istotako odpuštili zaporedoma,
kakor hitro dopolnijo 12% mesecev. V
slučaju, da se zamuda smatra kot čin dezerta-
cije, se bodo morali vojniki-zamudniki pokori-
titi službovanju 15 mesecev.

Izpitni za namestnike generalov v prosto-
vojni milici.

RIM, 25. Danes zjutraj ob 8. so se pri-
čeli v palači v Viminaleu izpiti za namest-
nike generalov prostovoljne milice. Izpra-
ševalna komisija je sestavljena iz N. E. De
Bono, vrhovnega poveljnika državne mi-
lice, armadnega poveljnika Sanna in
generalnega poveljnika prostovoljne mi-
lice generala Balbo. K izpitem so se pre-
stavili mnogostevilni namestniki genera-
lov. Opravičeni so se med drugimi on.
Giunta in on. Grandi, ki sta bila do-
deljena k prihodnji izpraševalni komisiji.
V prisotnosti kandidatov je izpraševalna
komisija odprla zapečaten pismo, vsebu-
joče sledeče naloge: 1) Prostovoljne milice
v osvobodilni vojni. Njih vojaški pomen in
njih moralni dejzi. 2) Politično in vojaško
stanje Italije po vojni. 3) Narodna milica
in vojna mobilizacija.

V prihodnjih dneh se vrše ustni in pra-
klični izpiti.

Vojvoda Thaum di Revel na Brionih.

POLA, 25. Včeraj se je minister mor-
narice vojvoda Thaum di Revel v spremstvu
viceadmirala Piazzę podal na municipij,
kjer je imel z vladnim pomisarjem Rizzi-
jem pogovor. Popoldne se je minister od-
peljal na Brione.

Jugoslavija

Reško vprašanje. — Pred očitivijo ju-
goslovenske vlade.

BEOGRAD, 25. «Politika» piše: V re-
skih pogajanjih je nastopila zedinja faza,
ki bo najverjetneje najtežavnejša. Pred 10
dnevi so bile seje paritetne komisije pre-
kinjene in se bodo nadaljevale, ko dobe
delegacije nove instrukcije. Naš poslanik v
Rimu Antonjević in predsednik naše de-
legacije dr. Rybar sta v Aix les Bains-u
poročala Pašiću in Ninčiću o položaju. Dr.
Ninčić pride danes v Beograd in bo na seji
vlade poročal o zadnjih italijanskih pred-
logih glede statuta reške države, na kar
bodo sklenjena nova navodila za našo de-
legacijo v Rimu.

Vlada in katoliški kongres v Ljubljani.

BEOGRAD, 25. Včeraj je odpotoval na
Bled prometni minister Velizar Janković,
da poroča kralju o situaciji, nakar bo od-
potoval v Ljubljano, da prisostvuje v imenu
vlade katoliškemu shodu, ki se ga udeleži
tudi minister ver dr. Janjić.

Konvencija o južni železnici.

BEOGRAD, 25. Početkom prihodnjega
tedna se sestanejo v Rimu delegati Italije,
Avstrije in jugosl. kraljevine na konfe-
renci, kjer se bo predložila ratifikacija
sporazuma, sklenjenega v Rimu v vprašanju
južne železnice. Sporazum se bo uveljavil
meseca decembra.

Razmejitveni sporazum med Jugoslavijo
in Rumunijo.

BEOGRAD, 25. Te dni se je dosegel de-
finitivni sporazum glede določitve meje na
suhem med Jugoslavijo in Rumunijo. Pri-
hodnje dni se bo proučevalo vprašanje
razmejitve na Donavi.

Ukinjenje carine.

BEOGRAD, 25. Ministrske svet je skle-
nil, da se ukine carina na ovce, koze, bi-
vole, teleta, ovne, jagnjeta in česenj.

Čehoslovaška

Otvoritev velesejma v Bratislavi.

BRATISLAVA, 24. Včeraj ob 10. dopoldne
se je izvršila svečana otvoritev III. mednarod-
nega donavskega velesejma. Udeležba je bila
ogromna. Z brzovlakom je prispelo iz Pra-
ge več zastopnikov vlade na čelu z ministrom za
trgovino inž. Lad. Novakom. Celokupna čeho-
slovaška industrija in obrt je poslala k otvo-
ritvi svoje zastopnike. Velesejem je otvoril
predsednik, poslanec K. Stodola, ki je v ob-
širnem govoru očrtal pomen tega dogodka za
gospodarski razvoj republike. Za njim sta go-
vorila veliki župan dr. Bella in bratislavski
župan dr. Okalik, nakar je povzel besedo tr-
govinski minister CSR inž. Novak, ki je med
drugim dejal:

«Ni dvoma, da bo tudi donavski velesejem
pripomogel k dosegu vzvišenega cilja, ki ga
vidim v tem, da se naša republika na gospo-
darskem polju približa in združi z onimi brats-
kimi balkanskimi državami, ki so že stoletja
v tako tesnem idejnem kontaktu z nami. V
nadi, da bo donavski velesejem v Bratislavi
izvršil to nalogo, otvarjam velesejem v imenu
vlade čehoslovaške republike.»

Praška vlada prepovedala bikoborbe.

PRAGA, 25. V času sedanjega velesejma v
Bratislavi so nameravali tam preizjati tudi bi-
koborbe. Tja je prišlo več torejorjev in nji-
hovi spremljevalcev. Praško ministarstvo no-
tranjih zadev je iz humanitarnih razlogov pre-
povedalo bikoborbe in je o prepovedi obve-
stilo ministarstvo za Slovaško v Bratislavi, ki
je ukrenilo nadaljne odredbe. Podjetja so vlo-
žila proti državi tožbo na plačilo odškodnine v
znesku četrtilijona čk.

Rudarska stavka na Češkem.
PRAGA, 25. Položaj v rudarski stavki se
je poostri. Pogajanja med delodajalci in
rudarji so se iz principielnih vzrokov raz-
bila.

Francija

Dober vtis Stresemannovega govora
v Franciji.

PARIZ, 25. Listi sicer obžalujejo, da se
ni Stresemann v svojem večerajšnjem go-
voru dotaknil vprašanja opustitve odpora
v Porurju, vendar pa ugotavljajo, da se ni
tokrat Stresemann spustil v kritiziranje
francoske politike. Posebno se poudarja
stavka, kjer je Stresemann svetoval svojim
rojakom, da naj ne upajo preveč na po-
sledice spora med zavezniki. «Matin» po-
sebno hvali pomirljiv ton govora in pravi,
da bi skoro poveljal nemškega kancelarja,
ako se ne bi bal za njegovo življenje.

Sestanek zaveznikih ministrskih pred-
sednikov.

PARIZ, 25. V francoskih vladnih krogih
računajo z možnostjo, da bo prišlo tekom
prihodnjega meseca do sestanka med Poi-
caréjem, Baldwinom in belgijskim mini-
strskim predsednikom. Poudarjajo, pa, da
v tem pogledu do sedaj še ni ničesar skle-
njeno.

Belgija

Vsebina belgijskega odgovora Angliji.

PARIZ, 25. Belgijska vlada odgovarja v
svojem odgovoru Angliji najprej na argu-
mente angleškega zunanjega ministra glede
prioritete reparacij in ključa o razdelitvi,
kakor je bil določen v Spaaji. V nadaljnem
dokazuje nota, da je Anglija prejela od
Nemčije ravno tako visoke vsote kot Bel-
gija na podlagi svojih predprav. Nota
povzavlja zavlačenje konkretnih odgovo-
rov s strani Nemčije in poudarja, da se
strinja glede zakonitosti ruske zasedbe s
francoskim stališčem. Končno razvija bel-
gijska vlada v svojem odgovoru lasten re-
paracijski načrt, ki bi mogel služiti za po-
dlogo medministrskih pogajanj.

Anglija

Angleška lekcija Radicu. — Anglija se ne
ogreva za republikanizem in se noče vme-
šavati v jugoslovenske notranje zadeve.

LONDON, 25. «Near East» piše v šte-
vilki od 23. t. m. o Radicevem bivanju v
Londonu in pravi na to: Radic ne more
pričakovati velike koristi od svojega poseta
v Angliji. Angleško javno mnenje ima sicer
simpatije za blažji centralistični sistem,
kakor je predviden v sedanji ustavi kra-
ljevine SHS, toda na drugi strani angleško
javno mnenje nima simpatij za republikan-
izem, niti potrpljenja za intranzigentno
politiko, ki se poslužuje jadikovanja in pre-
tiranega jezika ter zahteva nemogoče, me-
sto da poizkuša pameten sporazum.

Radičevi pristasi bodo odločili, ali je Ra-
dičeva odsotnost koristna za njihovo stvar
ali ne. Morda upajo, da se bo ta vpliv po-
večal z ustvarjanjem osebnih zvez med
Radičem in britansko vlado. Te kombina-
cije je treba odločno razčistiti, ker se Bri-
taniya ne želi vmešavati v notranjo politiko
kraljevine SHS. V njenem interesu je, da
kraljevina SHS sama izgleda politična ne-
oglasja in doseže stvarno edinstvo ter da
začne z gospodarskim napredkom.

Utis francoske note v Angliji.

PARIZ, 25. Listi poročajo iz Londona: V
nekaterih angleških diplomatskih krogih se
zagotavlja, da so nekateri točke francoske
spomenice sprejemljive in, da so sprejete s
popolnim zadovoljstvom.

Splošno mnenje je, da belgijska spomenica
vsebuje predlog za razgovor med angleškim,
francoskim in belgijskim ministrom. Vendar ni
izražena nikakr želja za takojšnjo nadaljevan-
je razgovorov, kajti potem, ko se gosp. Bal-
dwin sporazume s svojimi ministri, se mora
muditi na Francoskem vsaj dva tedna; pred
njegovim povratkom v London pa se ne more
ničesar določiti.

Zastopstvo svobodne irske države na zbo-
rovanju Zveze narodov.

DUBLIN, 25. Določeni so bili zastopniki
svobodne irske države, ki pojdejo v Ženevo
na zborovanje Zveze narodov. Zastopstvo
tvorijo predsednik Congrave in ministri
prosvete, za zunanje stvari in za justico.

Nemčija

Kancelar Stresemann o rešitvi reparacijskega
vprašanja. — Francija naj omogoči
Nemčiji gospodarsko dibanje.

BERLIN, 25. Državni kancelar Strese-
mann je imel danes o priliki banketa Zveze
industrijalcev in trgovcev velik političen
govor, v katerem se je bavil s francoskimi
zahtevami glede rešitve reparacijskega pro-
blema in z nemškim notranje-političnim
položajem. Izjavjal je med drugim:
Notranja sanacija je predpogoj za uspe-
šno udeleževanje na zunanje-političnem
polju. Vlada namerava v to svrhu ustano-
viti devizni fond in izdati še razne druge
prisilne ukrepe. Nemčija nikakor ni sama
povzročila katastrofe svoje valute in vidi
v izjavah angleške vlade praktično rešitev
reparacijskega vprašanja. Tudi francoski
ministrski oredsednik je označil praktično

rešitev reparacijskega problema za cilj
svoje politike. Kot pozitivno zastavnino
zahteva francoska vlada garancijo nemških
železnic in vsega gospodarstva poleg kon-
trole nad nemškimi carinskimi dohodki. Če
ima francoska vlada resne namene, dobiti
po poteku moratorija za nemške dajatve
pozitivne garancije, potem bo mogoče priti
do sporazuma. Vendar pa Nemčija časno
zasedbe ruskega ozemlja in prilastitve Po-
renja, njegovih železnic, posameznih rud-
nikov in drugih posestev ne more smatrati
za podlogo rešitve v reparacijskem vpra-
šanju. Vprašanje nemškega Porenja ni
vprašanje kompromisov, temveč življenja.
Sprejel sem z zadoščanjem izjavo franco-
skega ministrskega predsednika in vlade,
da ne zasleduje političnih ciljev in da se
ne bavi z aneksijskimi mislimi. S to izjavo
pa se predložena rešitev ne da združiti,
če se ne odstranila obe točki gospodarskega
značaja, ki bosta odprli pot za praktično
rešitev. Nemčija more le upati, da se bo
našel sporazum med zavezniki in nato z
Nemčijo, ki bo ugodil upravičenim zahtev-
vam upnikov in obenem omogočil razvoj
Nemčiji.

Nejasna situacija v stavkujočih okrajih.
Rudarji učarajo v rudnike.

DUESSELDORF, 25. V industrialnem
okraju je situacija še vedno nejasna. Iz
dnevnik novic se ne more popolnoma po-
jasnjevati niti gibanja stavkujočih delav-
cev, niti zapretja rudnikov. Po nekaterih
informacijah bi se sklepalo, da je bila
stavka organizirana s pomočjo samih last-
nikov, da bi jim s tem bilo mogoče odpu-
stiti one delavce, kateri jim niso po volji
in sprejeti na delo le en del delavcev, iz-
vzemši komuniste. Rudarji so vdrli v šte-
vilne rudnike in so se podali, kljub zoper-
stavljanju ognjegascev, na delovna mesta.

Poljska

Velika železniška nesreča.

VILNA, 25. Pri postaji Roženka na progi
Rida Mosti je skočil varšavski vlak s tira. Pa-
del je preko mostu v reko. Bila je strahovita
katastrofa. Utunilo je 50 oseb, nad 120 oseb
je več ali manj težko ranjenih. Rešilna akcija
je zelo otežkočena.

Grška

Stavka na Grškem končala.

LONDON, 25. Po poročilu tukajšnjega
grškega poslanstva je mornariška stavka
v Pireju že končala. Tudi generalna stavka
na kopnem počuša in je vsak čas pričako-
vati, da prične delavstvo zopet z delom.

Španska

Vstaja španskih vojakov na polju v
Maroko.

MADRID, 25. Notranji minister je iz-
javil časnikařem, da se je večerajšnji inci-
dent v Malagi izvršil na sledeči način.
Med četami, ki so se mele vkrcati na par-
nik za v Melillo, se je upro približno 70
vojakov garnizije iz Bilbao ter niso hoteli
stopiti na parnik. Vojaki so bil najbrže
pijani. Sledil je spopad, v katerem je bil
ubit nek podčastnik. Mir je bil vzpostavljen
med vojaštvom.

Komunistične organizacije v Bilbao se
skušale davi proglašiti 24-urno splošno
stavko v znak solidarnosti s stavkujočim
rudarji, a se jim je ta namera le deloma
posrečila. Razne gruč rudarjev, ki so ho-
teli vdreti v Bilbao, da bi tam uprizorili
nove demonstracije, so orožniki zavrnili.

Kitajski razbojniki zažgali katoliško cerkev

LONDON, 25. Iz Pekinga poroča agen-
cija Reuter, da so nekateri banditi zažgali
v Tzchoju, mestecu kitajske pokrajine Hu
Peh, italijansko katoliško cerkev in sku-
šali polastiti se tudi duhovnika o. Leile.
Italijanski poslanik je sporočil kitajski
vladi, da jo smatra odgovorno za ta zločin
in da bo morala plačati odškodnino za cer-
kev.

Pismo iz Jugoslavije

Ljubljana, dne 24. avgusta 1923.

Štišal sem, da mi pravijo v Trstu, da sem
optimist. Moram to mnenje malo popraviti.
Ne samo optimist, ampak naravnost nepo-
boljšljiv optimist sem in mislim, da imam —
prav.

Zlasti pa še, če gledam življenje v naši
ljubi Jugoslaviji. Kako vzoren nared imamo,
kako divno je vse narobe! Ampak jaz sem
vseeno optimist in bom tudi ostal in da rečem
čisto odkrito, celo ponosen sem na to, kajti
med malodušneži še nisem našel optimistov.
Ne vem pa, če je komu v čast, kedar je malo-
dušen.

Da pa ne boste mislili, da se me je prijel
optimizem iz kakšne ženske kaprice, (naj mi
ta izraz oprostite vse draže feministič), po-
vem tudi, zakaj sem optimist in zakaj mislim,
da bi morali vsi dobri ljudje biti optimisti.

Poslužim se takoj prvega argumenta, ki sem
ga štišal, ko sem se po dolgih letih in še dalj-
šem hrepenenju vrnil v domovino. Netelega
tulega žurnalista, našega iskrenega prijatelja,
so spraševali za mnenje tujega svetla
vedno tako radovedni Ljubljancje, kaj da
sodi o Jugoslaviji in če se mu zdi, da bo
obstala. In dejal je: «Kako neki ne! Samo
poglejte blato (rabil je dokaj krepkejši izraz),
ki ga je povsodi naokoli in — vendar gre».

In prav je imel. Je sicer res čisto spodoben nered, ki ga imamo v Jugoslaviji, toda zato pa ima to prednost, da se giblje. Ne mislite, da je to postranska stvar. Nasprotno: je to zelo važno, ker samo nered, ki se giblje, more prenehati, vsak drug pa konča s procesom gnjaja.

Vzemite samo biljard in namečite nanj vse polno kroglice, ki se v dnevem neredu vrte po biljardu ter zadevajo ena v drugo. V začetku bo morda izgledalo, kakor da se mora vse razbiti. Skoraj pa boste uvideli, da se pričajo kroglice vrte po nekem redu, dokler njih bunkanje sploh ne preneha. Perpetuum mobile je namreč tudi v neredu nemogoče.

Če uporabimo to primero za našo mnogo se vrtečo Jugoslavijo, v kateri igrajo razni strankarski, plemenski, verski, pa tudi koritariski, kar priznamo resnico, interesi vloga kroglice, potem moramo konstatirati, da imajo te kroglice divno silo v sebi in nekatere celo tako trmoglavo, da ne prestejejo z bunkanjem, dokler se ne razbijejo.

Ena kroglica se je tako že razbila, nosila je ime komunistične. Ko je ta kroglica udarila v drugo, dejal bi ji državno, so nekateri, ki niso optimisti ko jaz, mislili, da se bo pri karambolu razbila ali vsaj precej polomila tudi državna kroglica. Kakor vidimo pa danes, se ni zgodilo nič posebnega in okoli drobec razbite se veselo vrte druge naprej.

Sedaj doživljamo drug tak sličan proces, ko kaže nek neobčujna kroglica na vsak način prisiliti ostale, da uredijo svoje vrtenje po njej. Pa s kakršno silo se vrte druge kroglice in s kakršno se vrta Radičeva, kajti na to mislim, pa vsem kot optimist že prerokujem, kako se bo končal naš drugi karambol. Poleg komunističnih bodo težali na biljardu tudi radičevski drobec in vrtenje mimo njih se bo veselo nadaljevalo, dokler po večini karisnobnih ne pridemo do peda.

Drugače tudi biti ne more. Naj zbere Radič stokrat okoli sebe ves hrvatski narod, in s samohrvatskim geslom drugih zbrati ne more, največja kroglica vendar ne more biti. Njegova kroglica pa ne more imeti niti pravega načina vrtenja, ker ne odgovarja posebnosti biljarda, na katerem se giblje. Končno pa ne more imeti niti največje začetne hitrosti, to je notranje sile, kajti to ima tista kroglica, ki je sploh vsem kroglicam omogočila, da se gibljejo. In to je kroglica patriotov, ki v Jugoslaviji kljub vsemu še dolgo niso izumrli.

To je namreč posebnost našega jugoslovenskega biljarda, da se samo na njem morejo gibati razne naše strankarske, plemenske, verske in druge kroglice same od sebe, dotično se ne na vseh drugih biljardih vrte samo tedaj, kadar je hotel tisti, ki jih je suval. Ali mar nismo tega že dovolj občutili?

Pa morda se boji kdo, da bo od zunaj udarila kakšna neznanca sila po našem biljardu in razbila vse kroglice, da bo vsega konec. Ali so zoprni taki nevedni malodušniki!

Ali mar nismo bili že stoletja pod vsemi možnimi suvalci kejev, ki so nam pod smrtno kaznijo prepovedali, da bi se gibali? In ali ni skoraj vse od njih pobral vrlog, le nas ne? Vzdržali smo čase, ko je le par ljudi izven naše domatije vedelo, da obstoje na svetu tudi Slovenci in vzdržali smo še huje čase, ko se je z nožem in z ažijskim nasiljem ubijalo naš narod, pa ne bi vzdržali sedaj, ko imamo organizacijo, bogato zemljo, sploh vse, kar potrebujemo za naš obstoj!

Niša bogata zemlja! Ni to prazna fraza, vsaj jo je uporabil celo Radič kot enega svojih glavnih argumentov in imel tedaj izjemoma popolnoma prav. Saj je končno vseeno, če naš kmet napačno politizira, če se vsled svoje konservativnosti, ki pa ni niti tako od muh, ne more navaditi na nove razmere, glavno je, da dela, da pridobiva nove vrednote. In naš kmet dela in vsako jesen žanjemo milijarde vrednote in z njimi popravljamo to, kar smo zagrešili v prvih letih vesolja.

Kakšna je bila Jugoslavija po preobrtu? Srbija izpropana od neverjetnosti, povsod silno pomanjkanje blaga, da smo se zaleteli kar k blaznemu nakupovanju vsega, potrebnega in nepotrebnega. Če je gledal takrat kak pameten trgovec, kako smo vse kupovali, tedaj nam je moral prerokovati bankrot. In v resnici smo tudi že bili blizu bankrotu in naša valuta je padala tako, da so ji pesimisti prerokovali pot avstrijske krone. Toda vsakoletne žetve so nas počasi izvleklo in bili bi že popolnoma izrezani, da niso nekateri naši modrijani vodili, mesto producentne, konsumentne gospodarske politike. Pa končno je bila celo Plavčičeva politija za nas dobra, čeprav malo draga izkušnja, ker brez nje ne bi prišli do sedanje pravilne gospodarske politike. Bog ne daj da bi hotel reči, da je sedanja že popolnoma dobra. Ne, vsaj se je pa tudi šele pričela. Toda pogum, ki ga je imel finančni minister, da je varoval proti vsem državnim interesom, proti agrarcem z zvišanjem zemljiškega davka, proti izvoznim, proti znižanjem izvoznih kreditov, proti premošnjem, da je uveljavil producentno politiko v gospodarstvu, že samo to so uvaževanja vredne pridobitve.

Nova gospodarska politika pa ima še čno dobro posledico. Ker se finančni minister absolutno ni podal propagatorjem inflacije, in teh ni malo, ima naš dinar tendenco navzgor, pa čeprav ga le premošnji naši kapitalisti z vsilo političko navzdol. Ker ni inflacije je denar drag in ker je denar drag, pričinja konkurenca. Uspejti more le zmorni, verizništvo umira. Kako smo se včasih borili proti verizništvu. Pa vse je bilo zaman. Sedaj pa opravljajo to življenje igraje, ker v življenju vladajo fizikalni zakoni ravno tako ko na biljardu.

Pred kratkim sem vam poročal, kako je pri nas napredovala pošta. Ali naj še posebej omenim, da je še bolj napredovala železnica, da danes skoraj več ne slišimo o pomanjkanju vagonov, da so zamude vlakov že redke, da je razven železničarski plač že skoraj vse v redu! Resnično. Naš gospodarski napredek more tajiti le slepec ali zlobnež.

Vseeno pa vem, da je še vse polno pesimistov, ki bodo vsled naše »korupcije«, strahotnega »centralizma« in z njim zvezane »srbske hegemonije«, vsled drugih vprašanj, trdili, da je vse to, kar sem navedel, nič in da mi vseeno ne pridemo v red. Kdor tako verovatno, temu seveda ni pomoči. Toda drugim, ki so toliko močnejši, da se morejo spriznati tudi z resnico, ki ne odgovarja njihovim željam, pa bi priklicali v spomin samo zgodovino sedanje Rusije. Če kdo, potem je dosegla Rusija rekord nereda. In vendar prihaja danes v red in ne bo dolgo, ko bodo tudi pri nas dolgi veselji, ko bodo mogli kot izsejenci v Rusijo, kajti vloga nekdanje izseljeniške Amerike prevzame v doglednem času Rusija. Orjaška Rusija vzdrži pač vsak nered, nikakor majhna Jugoslavija pa tudi že

še kakšnega majhnega. In zato imam s svojim optimizmom prav in z menoj vsi patrioti!

Pa še par novic, če se smem tako izraziti, ker prihajajo moja pisma kljub devetindesetstonski znanjki tako neverjetno pozitivno.

Radič se torej pripravlja na odhod iz Londona, da prebodi doživeto razočaranje, pa čeprav mu je v zadnjem trenutku, ki pa je bil že prepozno, priskočil na pomoč štab njegove stranke z izjavo, da ga je HRSS pooblastila k diplomatski akciji za rešitev vprašanja njegove čudovorne republike. Pa tudi način pomoči je bil napačen. Tujemu svetu brbljanje o miroljubnosti prav malo imponira. In tako ni mogel Radič v Londonu doživeti drugo, ko da so mu dejali, da se z mirnim načinom rešujejo politična vprašanja samo v parlamentu. Pravijo, da misli Radič po londonskem neuspehu pričeti v Švici propagando za svojo stvar. Toda še boljše veščavo od švicarskega franka ima ameriški dolar in zato se mi zdí verjetno, da bo Radič kmalu osrečil tudi Ameriko. Blokašem je seveda Radičev beg silno neprijeten in zato ga skušajo zakriti z diplomatskimi akcijami.

Kakor pa vse kaže, nimajo njihova prizadevanja posebnega uspeha, ker v Slavoniji že pojejo vesele pesmi o Radičevem begu.

Občinske volitve v Srbiji so končane in prinesle so napredek dvema strankama, radikalom in zemljoradnikom. Vodile so se v znamenju boja med radikali in demokrati in so bile zato največjega političnega pomena, ker so najbrže odločile vprašanje volitev v oblastno skupščino. Radikali so si sedaj zmagali sigurni, volitve se morejo pričeti. Značilno za naš slovenski tisk pa je, da so skoraj vsi listi prezrli pomen volitev.

Ljubljana je doživela še en kongres in sicer najbolj resnega in najbolj plodonosnega, za katerega pa se je delalo najmanj reklame. Dobra reč se pač sama hvali. Bil je to kongres jugoslovenskih šumarjev. S svojim delom so naši šumarji bistveno pripomogli, da napreduje naše gospodarstvo, da dobiva gospodarstvo ono veljavo, ki mu gre.

Tudi jugoslovenski šumarji so med optimisti. Ponosen sem na to družbo in naj bo z njimi za danes moj dopis zaključen. O. P.

O Interparlamentarni uniji

Interparlamentarna unija (Union Interparlementaire) v Zenevi hoče združevati člane vseh parlamentov in skupnem prizadevanju, da bi njihove države potom obče mednarodne organizacije sodelovale, da se mednarodno delo za mir in kooperacijo med narodi uveljavlja in demokratično razvija; tudi hoče proučevati taka mednarodna vprašanja, ki se jim rešitev lahko pospeši parlamentarnim putem.

Unija je sestavljena iz državnih skupin, in sicer ene same za vsak parlament, katere si vsaka zase določo organizacijo in upravo ter ustanove svoj urad, ki vodi njihove posle in dopisuje z Interparlamentarnim uradom (Bureau Interparlementaire, Genève, 2, Chemin de la Tour de Champel).

Posameznim državnim skupinam morejo pristopiti člani dotičnih parlamentov in ti isti njihovi bivši člani, ki so, ali so bili člani Interparlamentarne sveta (Conseil Interparlementaire) ali jih le-ta sprejme radi posebnih zaslug za unijo na predlog njihove skupine kot častne člane te skupine.

Posamezne državne skupine so dolžne spraviti pred parlament, potom svojega urada ali kakega svojega člana, tiste sklepe Interparlamentarnih zborov (Conférences interparlementaires), ki je zanje potrebna parlamentarna ali vladna akcija. Interparlamentarna unija pričakuje od svojih članov, da bodo, kolikor je mogoče, skrbeli za to, da se njeno delovanje začne v raznih državah in se mu s tem pridobi čim bolj široka podpora, ter poziva svoje člane, naj sodelujejo z vsemi silami za ohranitev mednarodnega mira.

Unija se sestaja redno vsako leto enkrat na konferenco (zbor). Vsi člani državnih skupin imajo pravico udeleževati se teh zborov. Glasovati morejo samo osebno navzočini. Vsaka državna skupina ima najmanj 5 glasov, in toliko več, kolikor je večje število prebivalstva dotične države, kar se določijo po posebni razpredelnici. Tudi ima posamezna državna skupina še po enega, dva ali tri glasove več, če doseže v njej število ljudskih zastopnikov (poslancev, ne senatorjev) najmanj 50, ozi-

roma 75 ali 90 odstotkov. Člani posamezne skupine, ki se udeležujejo konference, določijo med seboj po proporcijah tiste, ki naj izvršujejo glasovalno pravico.

Unijo vodi Interparlamentarni svet, ki se od zborovanja do zborovanja izvaja sestavi iz po dveh članov vsake državne skupine in izvoli predsednika iz svoje srede. Upravni in izvrševalni organ unije je pa Interparlamentarni urad, z generalnim tajnikom na čelu, ki je neposredno podrejen izvršilnemu odboru 5 članov, pripadajočih raznim državnim skupinam, pod predsedstvom predsednika Interparlamentarne skupine sveta. Le-ta je sedaj baron Teodor Adelsward (bivši švedski finančni minister), generalni tajnik pa Norvežan Ch. L. Lange.

Čitateljem je že znano, da se je interparlamentarni zbor sestel letos v Kodanju (Kopenhagenu) in da je zboroval od 15. do 17. tek. mes. Izmed članov italijanske skupine sta se ga udeležila od naše strani poslanec dr. Ulikse Stanger in moja malenkost. Na dnevnem redu so bili razni važni predmeti, zlasti vprašanje parlamentarne kontrole zunanje politike, vprašanje kolonialnih mandatov z ozirom na Društvo narodov, vprašanje razorožitve in drugo. Nas pa je v prvi vrsti zanimalo vprašanje narodnih manjšin, ki se je imelo razpravljati na podlagi poročil in predlogov posebnega odbora za etnična in kolonialna vprašanja, ki je bil ustanovljen na interparlamentarni konferenci na Dunaju leta 1922. (O tem predmetu bom poročal v posebnem članku).

Interparlamentarna unija je velepomembna mednarodna naprava, ki je že marsikaj storila v korist mirnega sožitja in sodelovanja narodov. Iz nje je izšla odločilna pobuda za mednarodno razsodišče, za drugo haško mirovno konferenco, za državne pogodbe o razsodiščih, za tretjo mirovno konferenco, ki pa jo je žal prestregla svetovna vojna. Interparlamentarna unija je brez dvoma zelo primeren forum za razpravo o mednarodno ureditvi manjšinskega vprašanja, ki je tako usodnega pomena za mir med narodi.

Dr. Josip Wilfan.

Finančni načrti nemške vlade

Sedanja vlada v Berlinu je koalicijska. Vsaka koalicijska vlada se more sestaviti le, če se vse stranke koalicije že vnaprej sporazumejo o programu skupne vlade. Ta program ni enoten in kompakten, ker sestoji iz tolikih drobcov, kolikor je strank. Izvedba takega kompromisnega programa ni lahka, ker se morejo pri zakonodajnem delu pojaviti takšna nasprotja in nesporazumljenja, ki utegnejo od svoje strani razbiti koalicijo. Zaradi tega je koalicija deložna le tedaj, ako vodijo stranke močje, ki jim je za dobrobiti skupnosti in so pripravljene žrtvovati tudi svoje strankarske interese za skupno stvar.

Stresemannova vlada ima socialiste in industrialce v kabinetu, torej predstavnike delojemalcev in delodajalcev, zakaj takovana ljudska stranka zastopa interese nemških industrialcev. Imenujejo jo tudi Stinessovo stranko, posebno rečci opozicijski, kadar hočejo poudariti razredno razliko med parlamentarnimi zastopniki.

Dolgo časa so se socialisti obotavljali vstopiti v koalicijo z meščanskimi strankami, zakaj časi so taki, da nič ne miha sedeti na nekdanji prijetni ministrijski stoli. Če so se končno odločili za tako pomemben korak, tedaj je jasno, da so stavili svoje pogoje, posebno pa svoj program. In koalicija Stresemanna je sprejela program socialnih demokratov. V glavnem se ta program nanaša na finančne reforme. To je umevno, ker za nemško državo je ravno finančna politika največje važnosti. Nemška kakor tudi inozemska politična javnost bo s poznim očesom sledila, kako se bo izvršila finančna reforma, ki mora biti korenitna, zakaj od nje ne bo odvisna samo vzpostavitvev gospodarskega življenja v Nemčiji, ampak tudi končna rešitev odškodninskega vprašanja.

Socialni demokratje imajo v osebi sedanjega finančnega ministra Hilferdinga izvršitelja strokovnjaka, ki je sprejel portfelj, da izvede finančne reforme. Temeljna smernica njegove finančne politike je dana po njegovih objavah v »Vorwärtsu«.

Hilferding hoče postopoma preiti k zlati valuti. »Naše gospodarstvo mora dobiti zlati valuto. Prehod privatnih gospodarskih ustanov k zlatemu računanju je v bistvu že uveden. Državna banka mora prilagoditi svojo politiko temu dejstvu«, pravi dalje.

Hilferding je šel iz premisa, da se Nemčija nahaja zdaj v poslednjem stadiju inflacije papirnatega denarja. Mogoča sta samo dva pota: ali katastrofa državnega gospodarstva z neposredno posledico katastrofe vsega narodnega gospodarstva ali rešitev s tem, da se inflacija ustavi. To se pravi, da mora vlada pokrivati svoje izdatke z davki ali s posojili.

Zato je bila v državnem zboru priznana nujnost davnih zakonov, ki jih je državni zbor skoraj soglasno sprejel po jedva tridnevnem razpravljanju. Desna opozicija pa proglasa že danes, da so finančne reforme, ki jih ima v programu Hilferding, umaknjen

kapitala. »Berliner Boersenzeitung« pa vzklika: »Najkrvooločnejši sovražnik ne bi mogel delati slabše«.

Pa davčna politika je le del programa. Hilferding jo hoče v svojem načrtu izpopolniti z valutno politiko. Predvsem zahteva on, da se popolnoma ustavi izdajanje katerihkoli kreditov v papirnatih markah. Neki socialno-demokratski poslanec je prav umestno pripomnil, da je tako kreditiranje ustvarilo nov razred bogatovov ruhrske okupacije, ki jih je staviti v isto vrsto z vojnimi dobičkarji. Nasprotno, izdajanje zlatih kreditov, t. j. takih kreditov, ki jih mora dolžnik vračati v njihovi realni vrednosti, kolikor je on prejel, se zde Hilferdingu neobhodno potrebni tudi z narodno-gospodarskega vidika.

»Zlati krediti« vodijo po Hilferdingu k zlatemu tekočemu račun in k tekočemu račun v inozemskih valutah. To so predpogoji, da se v knjigovodstvu in pri sestavljanju bilanc trgovskih, industrijskih in bančnih podjetij uvede računanje v zlatu.

Vendar pa niso to glavne točke Hilferdingovih načrtov, zakaj to so že drugi uvideli in se je o tem v nemškem časopisju obilno razpravljalo. Ker se polagoma vse obrača proč od papirnatih mark, je prišel Hilferding na to, da se uvedejo novi bankovci zlate vrednosti. Pri tem ne misli kovati zlatnikov, ampak izdati bankovce, ki so zavarovani z zlatim zakladom ter obvarovani pred razvrednostitvijo. V ta namen bi se mogle deloma uporabiti manjše obligacije novega zlatega posojila. Toda Hilferdingu ne zadostuje že to, ampak predlaga, naj obstojata dve valuti v Nemčiji: istočasno s papirnatno marko naj kroži zlati marka.

Po tem načrtu se razdeli državna banka v dva oddelka: zlati in papirnat. Prvemu se odkaže več kot polovica zlatega fonda (300 milijonov mark). Pod garancijo zlate zlati naj se izdajo bankovci po 1, 2, 5 itd. zlatih mark. Ta oddelk izdaja tudi kredite. Toda poleg tega obstoja papirnat oddelk, ki še nadalje izdaja papirnat marko. Da se pa prepreči nadaljna poplava »Harvensteinovih rubljev«, kakor imenujejo Nemci svoje sedanje bankovce, predlaga Hilferding, naj se vnaprej določijo, do katere svote sme papirnat oddelk izdajati še naprej papirnat marko. Toda nove papirnat marko se dajo samo državnemu kreditu.

Hilferding ve, da bi ta dvojna valuta ne mogla večno obstojati, ampak da bi zlatna marka polagoma popolnoma potisnila iz prometa papirnat marko. Toda za sedaj je potrebno, da se obdrži tudi poslednja. To pa iz tega razloga: obstoja namreč bojazen, da po višanju davkov, pa naj bo še tako veliko, ne more odpraviti deficita; dokler pa ne pride državi proračun v ravnovesje, do tedaj se državno gospodarstvo ne da voditi brez tiskanja novih bankovcev. Zato je kajpak neobhodno potrebno, izdati take ukrepe, ki privedejo do ustajanja marke. V ta namen je treba na inozemskih borzah kupovati čim

vežjo množino mark, toda te kupčije so neizvedljive, če se v državni banki ne ustanovi posebne devizni fond, v kateri morajo prispevati sedanji imetniki inozemskih valut. Kako se ima to izvesti, to tvori bistvo zahtev nemške socialne demokracije. Takozvana »Erfassung der Sachwerte« je razumeti tako, da morajo pripadniki bogatih razredov izročiti svoje realne vrednote državi.

Na ta način je mogoče še nadalje obdržati papirnat marko. Medtem časom pa se bo proces prehoda vsega ekonomskega življenja k zlatnemu računanju razvijal zelo naglo. Praktična razlika v tem vprašanju med Cunovo in sedanjo vlado se da izraziti tako: »Hilferding razume razvoj tega procesa in uravnava temu primerno svojo politiko, da ublaži posledice tega razvoja. Finančna politika njegovega prednika pa je imela to napako, da se ni ozirala na resničnost gospodarskega razpadanja, ampak se je še vedno trudila s papirnatno marko ter ovirala prehod k zlatnemu računanju, četudi je marka v zadnjem času že prehajala iz prometa. Ta samoprevara prejšnje vlade bi bila kmalu privedla do poloma nemškega narodnega gospodarstva.

To dejstvo je privedlo nemške politike, finančnike in ekonomo, da se sedaj približujejo Hilferdingovemu načrtu, dasiravno ga smatrajo za »protiburžoaznega« in »protikapitalističnega«. Ne da se pa utajiti dejstvo, da je ravno »buržoazna« s kancelarjem Cunom privedla državo do takega neznoznega stanja. Zato ne izda nič tisto kričanje proti »reči vladi«, ki bo vse uničila, kakor se izrazuje opozicija v parlamentu in zunaj nje.

Socialni demokrati so vstopili v vlado v velevkritičnem trenutku, ko so nasprotniki že prav nevarno zavolili državni vojs. Njihova stranka se more torej uspešno otesati odgovornosti na desedanjih neuspehih Nemčije. Vprašanje je, če bodo oni v resnici zmogli izvesti reforme, od katerih pričakujejo uspeh. Ako ne bo sedanja nemška vlada, v kateri sede štirje predstavniki socialne demokracije, ubrala zares nove poti in pričela energično z gospodarsko obnovo, tedaj bo to hud udarec za nemško socialno demokracijo.

Vsak dan čujemo in beremo, v kakšnem neznoznem položaju se nahajajo evropske države, ker se morajo boriti z duševnimi in gnotnimi posledicami svetovne vojne. Istočasno pa nam razni evropski državniki razkladajo svoje načrte za sanacijo evropske duševne in gnotne revščine. Oni sami pravijo, da se nahaja Evropa na robu propada, in da je treba krepko obrniti smer te pekljavne ladije, če naj se reši iz razburkanih valov.

Pri tem je resnična le ugotovitev bolehanja in propadanja. Kar se tiče pa načina rešitve, se vidi, da tu manjka prave volje in odkritosrčnosti. Poučen z gled na njua tolikokrat obljano ruhrsko vprašanje, ki ne pride niti za korak naprej, vkljub temu, da se vse prepričujoče stranke pridružujejo, da iščejo in zahtevajo le svojo pravico. Posebno tista ogorčenost Angležev nad »imperialističnimi« Francozi mora vzbuditi je pomilovalen nasmeh pri onih, ki gledajo globljeje v kramarsko in vedno do pičice preračunano politiko angleških državnikov. Pa kamorkoli pogledamo, povsod se posnema ista taktika: v besedah se gre za obnovo in rešitev Evrope, evropskega gospodarstva, civilizacije, kulture in še druge take robe, v resnici pa stremé posamezne države izključno za svojimi separatnimi smrti, ki so v navzkrižju z interesi ostalih. Še nikdar ni tako mogočno gospodovala fraza kakor danes. Z lepimi frazami se pokrivajo najostudnejši egoizmi, zmisla za resnično skupnost pa ni. In to je glavna bolezen Evrope in tisti, ki so danes najmočnejši, nosijo tudi največjo odgovornost za posledice svojih egoizmov.

Tako je napačno iskati krivce za ono, kar se dogaja ob Renu na škodo evropske skupnosti, samo v Parizu, ampak iskati jih je treba tudi v Londonu, v Rimu in Berlinu. Na eni strani se tržejo za plen, na drugi mislijo, kako bi prišli najceneje iz grabežljivih krempeljev in se z naslado udajajo mislim na bližnjo revanžo.

V takem ozračju ne morejo vzpevati pomirljive misli, na more priti do nikakega resničnega sporazuma, ampak vsi mislijo na prevaro. Sicer, kako bi bilo na primer mogoče, da smatra angleška vlada francosko zasedbo za protizakonito, ker da ni utemeljena v paragrafih versalske pogodbe, francoska vlada pa trdi, ravno nasprotno. In eni kakor drugi zatrjujejo, da so zislisali mnenje svojih najboljših juristov. Tako je tudi zakon relativen pojem, zakaj od večje ali manjše spretnosti juristov je odvisna njegova uporaba v praksi.

Zedinjene države gledajo na evropske razmere zaničljivo. Tam ne morejo razumeti gotovih nacionalnih in teritorialnih sporov, ki tako ovirajo normalno življenje med posameznimi državami in narodi. Pri teh razmerah so Amerikanci zelo previdni v svojih kapitalističnih investicijah. Oni ne zaupajo evropskim državnikom, ker so mnenja, da gre Evropa propadu naproti, ako ostane v tem toku. Iz Amerike se je slišal že večkrat svet, naj se ustanovi ena državna skupnost, po vzorcu ameriških Zedinjenih držav, naj se ustvarijo evropske Zedinjene države. Le na ta način bi se dale podreti evropske meje, ki v tako viski meri ovirajo razmah evropskega gospodarstva, ne glede na moralne pridobitve, ki bi vzklije, če se zrušijo številne državne meje, katere ovirajo medsebojno obtevanje, spoznavanje in razumevanje narodov.

Idea o združenih državah Evrope je velika in zelo zapeljiva. Toda, kdor pozna razmere v Evropi, ta ve, da je danes neizvedljiva. Prvič so tu prizadeti interesi velikega kapitala, drugič pa je usoda narodnih manjšin v splošnem taka, da čuva vsak narod zelo ljubosumno svojo narodno državo in je skrajno nezaupen (in to po vsej pravici) proti »prijateljskim čuvstvom« sosednega naroda.

Vedno bolj zamotani položaj Nemčije, in kar je s tem v zvezi, pa je vzbudil veliko upanje pri komunistih. Junjsko zborovanje moskovske internacionale se je vršilo v znamenju dogodkov v Nemčiji. Na splošno se je ugotovilo, da je položaj v Evropi vsled francoske zasedbe in njenih posledic veliko ugodnejši za zmago komunizma kakor pa do sedaj. Posebno značilen je bil govor Trockega, ki je razvijal vprašanje, kako bi se dalo Evropi pomagati. Trocki je mnenja, da je prišel čas, ko je treba nadomestiti kapitalistični nered z boljševiškim redom, zakaj francoska zasedba je zelo pospešila zmago kapitalistične družbe. Treba pa je iti med ljudstvo in pomnožiti propagando.

Trocki pravi: »Času primerno je, da poleg parole o vzpostavitvi delavske in kmetске

vlade (beseda diktatura proletariata se v zedinjenih državah Evrope. Le s to dvojno parolo pridemo do povojne rešitve najvažnejših vprašanj evropskega razvoja.«

Ta predlog utemeljuje Trocki tako-le: Svetovna vojna je nastala vsled nasprotij med Anglijo, Francijo in Nemčijo. Nemčija si je bila postavila za smoter organizirati Evropo. Ideja o »Srednji Evropi« je imela za glavni smoter organizirati evropsko celino pod nemškim vodstvom v gospodarsko enoto. Izid vojne pa je napravil Francijo za najmočnejšo celinsko državo, ki ima druge cilje kakot pred- in medvojna Nemčija. Redka obljudečnost Francije, njen agrarni značaj in njene gospodarske oblike jo silijo h konservativizmu. Svoje nadvladje zamore zmagovita Francija obdržati, če balkanizira Evropo. Anglija izziva in podpira francosko politiko, ki stremi za razkosanjem in oslabiljenjem Evrope. Posledica je ta, da je danes naš nesrečni kontinent raztrgan, razkosan, oslabilen, dezorganiziran, balkaniziran, skratka: da se je izpremenil v norišnico. Ruhrska ekspedicija je pojav besneče blaznosti združen z dalekovidnim preračunom (končno uničenje Nemčije), pojav, ki ga psihiatrična praksa večkrat zaznava. Amerika se je odtegnila Evropi in mirno pričakuje, da pride agonija evropskega gospodarstva na ono stopnjo, ko se bo dala Evropa pravi poceni pokupiti, kakor se je zgodilo z Avstrijo. Toda Francija se ne more odstraniti od Nemčije in istokot Nemčija ne od Francije. Nemčija in Francija pa tvorita že jedro evropskega zapada. Tu leži glavno vprašanje zapadne Evrope in tu ga je treba rešiti. Vse države je temu podrejeno. Da balkanske države ne morejo živeti ne se razvijati brez federacije, smo vedeli že dolgo pred imperialistično vojno. Isto velja o drobcih avstro-ogrskih monarhijs in o onih zapadnih deželah caristične Rusije, ki niso v sovjetski zvezi Apeninski polotok, Pirenejski polotok, i Skandinavija so udje evropskega telesa, ki štrle v ocean. Tudi ti ne morejo živeti sami zase. Evropska celina je v sedanjih razvojni stopnji in proizvajalni sili gospodarska enota. To se je jasno pokazalo tekom strasne katastrofe, ki je bila imperialistična vojna, to se je zopet pokazalo v krizi, ki jo je povzročila zasedba Porurja. Evropa ni zemljepisni, ampak gospodarski pojem. Če smo torej glede balkanskega polotoka že davno pripoznali potrebnost federacije, tedaj je čas, da ugotovimo to potrebnost tudi za balkanizirano Evropo.

Zanimivo je naziranje Trockega o današnjem položaju Evrope in o kramarskih računih Anglije in Amerike. Razume se, da si komunisti predstavljajo združene evropske države po svoji.

Moramo pa beležiti to naziranje visokega predstavnika ruskih sovjetov radi tega, ker ni izključeno, da Trocki in drugi vladni možje v Rusiji praktično izvedejo na ruskih tleh svoje teorije o zedinjenih državah.

Če se jian eksperiment posreči in pokažejo zapadni Evropi novo državno tvorbo, zedinjene države v vzhodni Evropi, potem bi znale postati omenjena naziranja Trockega za zapadno Evropo zelo pomembna, ker bi predstavljala nekaj popolnoma drugega kakor suhi, teoretični ameriški nasveti.

Dr. Ljudevit Pivko:

Z Italijo proti Avstriji

Slike iz borbe Jugoslovanov na italijanski fronti proti Avstriji.

Pregledovanje avstrijskih pozicij.

Zvečer 5. septembra že čakajo oficirji 136. polka. Med njimi sta Liguori in Kikeriki. Tudi Vicentini so tu.

Kapitan Finzi poroča obširne o pripravah. Vežno je obvestilo, da bodo sodelovali oddelki več armad in da vrhovni komandi ni mogoče dovršiti vseh priprav do 13. septembra. Podjetje se torej odloga na 18. septembra zvečer. Tri zbroje lahko pripravijo prej, več pa ne morejo. Cadorna hoče akcijo izvršiti z vsemi razpoložljivimi močmi.

Vse je v redu in ugodno. Umevamo, da velikih sil ne morejo koncentrirati za par dni. Opozorjam Finzija, da lahko pošlje kakega podjetnega štabnega oficirja za dan ali več dni v Carzano, da si ogleda avstrijske položaje. V to svrhu mo priiesem kompletno uniformo avstrijskega korpusar-artilerista, ali pešaka. Za varnost mu jamčam sam, samega povodem, kamorkoli hoče, in mu razkazem, kar hoče. — Finziju ugaja misel in takoj se je odločil, da pojde eventualno sam — prihoditji, 10. septembra.

Zvečer 10. septembra je v Strigno važen sestanek. Našel sem velik zbor oficirjev, artileristov in štabnih. Mnogo drobnih vprašanj glede podjetja je treba rešiti. Uvidevam in spoznavam, da mislijo z vsjo globino na uspeh akcije. Finzi in kapitan 136. polka me spremljata po sestanku v Castellare, da si ogledata pot in prve utrbe, ovire in rove. Krasná noč je. Reflektorji božajo bajno Sugansko dolino in pozicije na Civarovo, ob Masu, na S. Pietru. Vse leži pred nami kakor na dlaní, osvetljeno kakor v pravljici. Pregledujemo si avstrijske položaje.

Čudim se drobnemu človeku iz Vicenze, ki nima samo urnega jezika in bistrrega razuma, temveč tudi mnogo riskira. In ves čas je dobre volje in se šali.

Kažem mu tudi pot s stopnicami in z lestvo s castellerske skale mimo cerkvice sv. Valentina in Scurellah, kjer je možno vsak dan in vsako noč priti neopazbeno človeku ali oddelku Avstrijcem za hrbet. Zarotniki smo sami zgradili to tajno pot.

»Ako bi bil jaz Avstrijak, bi se čutil sedaj kot Elijalt, ko vas vodim po tajni poti Avstrijkom za hrbet. Kot Jugoslovan sem pa ponosen, da sem zgradil pot, ki je nihče ne more odkriti.«

»Po tej poti prihajate tudi v Strigno k nam, kaj ne?«

»Porabil bi jo samo v sili, ako bi hotel odhajati in prihajati neopazen. Meni se pa ni treba skrivati pred lastnimi stražami, zato hodim naravnost preko Castellar. Zarotniki vedo, kam zahajam, drugi pa vedo, da njihov komendant ponóči vedno brska od ovirah in pred linijami.«

»Ali je dovoljeno?«

»Ni dovoljeno — strogo je prepovedano. Jaz si dovoljujem. Saj moja boja v Strigno tudi ni dovoljena, obtevanje z vami mi niso dovolili — nikamor bi ne prišli, ako bi šel k diviziji prosit dovoljenja.«

Finzi se smehlja.

»Pojkusite, da vidite, kaj vam poroče generalmajor ali komendant armade!«

Bošnjaki v Scurellah, na Castellarah in ob Masu se pogovarjajo, nekateri glasno, drugi polglasno.

«Prav kakor doma!» konstatira Finzi. «Vaši ljudje se ne čutijo v vojni. V Italiji ne mislijo glasno besede v prvih rojih.»

«Ker se držite predpsov. Mi smo pa uvedli v svojih četah nove običaje, ki ustrezajo sedanjemu našemu razpoloženju. Kadar bomo stali v borbi zoper Avstrijo v onih rojih, bomo tudi mi boljše in bolj pazljivi.»

«Kaj pa, da predstojniki ne slišijo, ako na primer Bošnjak v rovu na ves glas prepeva?»

«Kje so naši komandanti! Prvi je v Piagaru, eno uro hoda od Carzana. Novega brigadirja še vobče ni bilo nikdar tukaj. Gospodje imajo pač zaupanje v nas!»

«Baš prave ljudi so si izbrali, v koje lahko imajo zaupanje», pritrdjuje Finzi s humorjem.

Italijana se vračata v Spero in dalje v Strigno. Vodim ju mimo kapele za Spero in tam se poslavljamo. Oba izjavljata, da sta informirana in da sta videla dovolj.

Na poveljstvo mojega bataljona je prišel v tej dobi rezervatni akt, naj komandant osebnoroča:

1. Ali ima v bataljonu katerega oficirja italijske narodnosti?

2. Ali je bil v bataljonu v preteklih mesecih kak oficir?

3. Ali je služil v bataljonu oficir ali podoficir po imenu Pautin ali Pavlin?

Zanimiv akt, Boga mi! Odgovoril sem na vsa tri vprašanja negativno, zapečatil in poslal posebnega šefa k brigadi z odgovorom.

Priznavam pa, da so me ta tri vprašanja ogrela. Zopet vadam dokaz, kako je organizirana avstrijska špijonaža! Iz vprašanj sledi, da imajo Avstrijci poročevalca, ki stega svoje preste v kolo italijanskih generalnih štabov. Kaj bi bilo danes z menoj, ako bi bilo v Italiji znano moje pravo ime. Lansko jesen sta odnesla dva ruska ujetnika, koja sem pustil v Lasti preko fronte v Italijo, pozdrave od oficirja Vidoviča Pavlina, drugega Pavlina sem podpisal na svoji poročili 12. in 21. julija. Katerega Pavlina izdeja zdaj Avstrijci na fronti?

Jaz se ne zovem tako.

Iz previdnosti bom pa le vprašal.

«Gospod adjutant, ali je vam morebiti znan kak Pavlin? Komande ga iščejo?»

«Nje gehört!» pravi poročnik Czitary.

«Torej sem pravilno odgovoril. Poslal sem negativen odgovor.»

«Das wird wahrscheinlich wieder so ein Spion sein oder so etwas ähnliches!»

«Gewiss!»

Tla postajajo vroča. Skrajni čas, da premaknemo granice.

DNEVNE VESTI

Peti slov. katoliški shod v Ljubljani

Dve veliki verski manifestaciji sta se vršili, oziroma, se vršiti te dni v Jugoslaviji: evharistični kongres v Zagrebu in katoliški shod v Ljubljani. Šti to manifestaciji, ki ju ni mogoče močje prezreti. Čitatelji «Edinosti» so že poučeni o veličastnem poteku evharističnega kongresa v Zagrebu minule nedelje. Na tisoče in tisoče ljudi se je udeleževalo zborovanja. Take prireditve še ni videl belih Zagreb. Narod je prihitel od vseh strani, iz Kraljevine, Slavonije, Bosne, Hercegovine, Dalmacije v svojih slikovitih narodnih nošah in manifestiral po zagrebških ulicah za versko misel. Hrvatost je pridružilo 7000 Slovencev; kot gostje pa so prisostvovali tudi Angleži in Francozi. Vsa velika skopavanja prireditvev se je izvršila v popolnem miru in redu.

Se večjo udeležbo pričakujejo na petem katoliškem shodu v Ljubljani, ki je začel zborovati večerj v soboto. Zborovanja bodo trajala tri dni. Današnja nedelja je določena manifestacijskemu obhodu.

Kako velik pomen pripisuje tudi jugoslovanska vlada tem verskim prireditvam, je razvidno iz tega, da se je evharističnega shoda v Zagrebu v imenu vlade udeležil minister za vero dr. Janjčič (po svojem zvanju pravoslavčen svetnik). Tudi uradno poročilo se izraža zelo poljvalno o poteku evharističnega kongresa in o duhu, ki je vladal na zborovanjih.

Tudi katoliškega shoda v Ljubljani se udeležil in mu vlada isti minister in, kakor se govori, celo sam kralj Aleksander. In uverjeni smo, da bo vlada zadovoljna tudi s potekom in duhom tega shoda.

Evharistični in katoliški shodi niso nikakršna strankarska ali politična prireditve, kakor se splošno misli. Katoliški shodi naj so nekakšna revija št. pregled. Od takih zborovanjih hočejo katoličani samo presoditi, koliko so prodira verska načela v zasebno in javno življenje. Katoliški shodi ne postavljajo novih temeljev. Temelji so že dani po veri. Oni iščejo samo potov, po katerih bi se dala ta načela boljše, hitreje, uspešneje in stanovitjeje aplicirati v ljudsko mišljenje in življenje. Na teh shodih se zastajajo zapreke, ki ovirajo napredovanje tehi načel, in skušajo te ovire in zapreke odstraniti, da omogočijo svojim idejam zmagoslavni pohod v človeško mišljenje in udejstvovanje. Ker se pa prilike življenja vedno menjavajo, ker se kažejo vedno nove potrebe, ker se odpirajo vedno novi vidiki, je treba temu primerno uravnati svoje načrte za bodoče delovanje. Zato se ponavljajo katoliški shodi od časa do časa. Oni se bavijo zaradi tega s kulturnimi, gospodarskimi, socialnimi, karitativnimi in drugimi problemi. Z eno besedo: oni zavzemajo stališče neprav vsem vprašanjem ki gibljejo in razburjajo vse človeštvo. Tudi peti slovenski katoliški shod se bo bavil, kakor je razvidno iz obširnega programa, z vsemi temi vprašanji.

Poleg tega pa se bo bavil še s specialnimi vprašanji, ki zanimajo slovenske katoličane kot jugoslovanske državljane. Odkar obstoji Jugoslavija je ta katoliški shod namreč prvi. Zato je umevno, da mora zavzeti stališče nasproti mnogoterim novim vprašanjem, ki jih je ustvaril novi položaj. Med ta vprašanja spada zlasti ono o narodni in državljanski vzgoji in pa o razmerju med katoličani in pravoslavci. V mladi, komaj porojeni Jugoslaviji manjka še vse v eno celoto združujočega državljanskega duha. Pričakujemo, da katoliški shod napravi v tem oziru velik korak naprej.

«ej bo to vsem v veliko korist! — Velika zapreka, da ni tistega bratovega sožitja med vsemi Jugoslovenci, kakor bi si ga želel vsak pravi rodoljub, je tudi verska razlika med katoličani in pravoslavci. Znano pa je, da so temu veliko krivi le ukoreninjeni predsodi in nevednost. Ker je univ. prof. dr. Grivec, ki bo o tem razmerju na shodu referiral, poznan kot odkritičen prijatelj pravoslavnih bratov, zato je opravičena nada, da bo kat. shod tudi v tem tako važnem vprašanju pomenil napredek. — Naj bi torej ta dva shoda, po svoje pripomogla, da se ublažijo prepri med brati in da zasije Jugoslaviji solnce medsebojne ljubezni in vstrpljivosti, miru in blagostanja.»

V Ljubljano pričakujejo za današnje manifestacije 100.000 ljudi. V obilnem številu se je udeležil zlasti Hrvatje. Svoje zastopnike pa pošljejo tudi Čehi in Poljaki, vestilski in ameriški Slovenci. Edini, ki na shodu ne bodo zastopani, so — primorski Slovani. Tudi dokaz — naše svobode! Trpke besede nam silijo v pero, ali... stop!

Katoliškemu shodu želimo obilo uspeha v korist naroda in države!

K likvidaciji C. E. R. G.

Po poročilih v listih smo posneli, da je «Stavbna zadruga Julijske Benetke» z odlokom kr. prefektore v Trstu razpuščena in da je imenovan odbor treh oseb, ki naj izvede likvidacijo zadruge. Ogronom številu vojnih oškodovancev, ki je poverilo temu podjetju obnovitev svojih porušenih hiš, s strahom in skrbjo razmišlja o posledicah, katere jim utegne prineseti ta katastrofalni polom.

Vojni oškodovanci, ki so vsled tega poloma najbolj prizadeti, se delijo v dve skupini. V prvo skupino spadajo vsi oni, ki imajo sicer hiše že dograjene, pa je zadruga večinoma vsled slabe uprave potrosila mnogo višjo svoto denarja nego ponuja država pri sklepanju konkordata. Glasom svojedobnega dekreta pa bo moral v podobnih slučajih vojni oškodovalec kriti zgubo Zveznega zavoda v Benetkah do višine 20% onega zneska, ki mu ga izplača država za porušeno stavbo. Vojni oškodovalec, ki pripada k tej skupini ima torej hišo dograjeno, toda grozi mu nevernost, da se zvezni zavod vknjiži nanjo za zgubo do višine omenjenih 20%. V večini slučajev — posebno na Krasu — pa sedanja vrednost novo zgrajene hiše ne prekaša onih 20%, kar bo imelo v slučaju dražbe za posledico, da ostane vojni oškodovalec sploh brez hiše.

Se bolj žalostna pa je usoda onih vojnih oškodovancev, ki pripadajo drugi skupini. To so oni nesrečniki, s kojih pooblastilom je zadruga dvignila znatne predujme ni pa se sploh pričela z obnovitvijo hiš. Da, so celo takih slučajih, da je zadruga dvignila na vojno odškodnino poedincev predujme v večjem znesku, nego znaša cela vojna odškodnina, ki jim jo ponuja država pri sklepanju konkordata, ni jim pa postavila še niti enega kamna.

Prva skupina je vsaj toliko na boljšem, da čaka v pokrih hišah na negotovo usodo, medtem ko morajo pripadniki druge skupine preživljati že celih pet in tudi deset let v neznošnih barakah na veliko škodo svojega zdravja in svojega imetka. Do nedavno je pokrival vsaj vojaški ženij pokvarjene strehe barak, sedaj pa jih mora pokrivati vojni oškodovalec sam na lastne stroške, kar stane mnogo denarja. Pa še v teh gnjilih barakah, in v tej nesreči nima oškodovancev miru, kajti če ima za silo zgrajene hleve in druga gospodar-

ska poslopja narejena in krita z vojnim materijalom, dobi kar nekakega lepega dne plačilno povelje, da mora za uporabljeni vojni material plačati to in to evroto denarja, ki je seveda vedno jako visoka. Jaso je, da je tak položaj za dalj časa nevdzržen in da žene naše ljudi naravnost v obup.

V te dve skupini spada pretežna večina vojnih oškodovancev, ki so izročili gradnjo svojih hiš «Stavbeni zadrugi Julijske Krajine» in le malo je število onih, ki imajo hiše dograjene in krita s konkordatom ali pa onih, ki sicer nimajo hiš, pa tudi ni dvignejn nikak predujmi na vojno odškodnino.

Sedaj se nahaja «Stavbna zadruga Julijske Krajine» v likvidaciji, vsi pa dobro vem, da trzajo podobne likvidacije nemalo časa. Ker pa je položaj tako prve še bolj pa druge skupine, kakor smo ga zgoraj nashkali, za dalj časa nevdzržen, se obracamo na g. prefekta v Trstu s prošnjo, da kolikor mogoče posepi likvidacijo in da ukrene vse potrebno, da se čimprej razjasni obupni položaj poskodovancev. Kmalu bo pet let temu, kar je končala vojna in je pač skrajni čas, da končno izginejo iz pozorišča oni žalostni spomini na vojno, ki se imenujejo barake.

„PENELOPE“

«Sera» od minulega petka je prinesla na čelu lista vest iz Rima, da je ministrski predsednik Mussolini poslal Jugoslaviji radi reškega vprašanja nekak ultimatum, ker da «Italija ne bo več trpela nobenih izgovorov in izvijanj». Takoj za tem daljšim poročilom iz Rima je sledila kratka izjava agencije Stefani, da Mussolini ni poslal Jugoslaviji nikak ultimatum, marveč le dopis, ki naj bi povpešil rešitev reškega vprašanja. Na prvi pogled bi se zdelo postopanje trzakega lista neoprečno: saj je prinesel eno in drugo vest. V resnici pa je bilo kaj tendenciozno. Kajti: vest o ultimatumu je podana v najmanjših črkah, da mora zvesti v oči vsakogar že na prvi pogled; druga vest pa tako drobno, da komaj opeša. In tako je — o tem smo uverjeni — mnogokateri verni čitatelji «Sere» v petek zvečer legel v posteljo v trdni veri, da bodo ultimatumu skoro sledili veliki dogodki. «Sera» noče biti zadnja v častni legiji — Penelope! Bog naj brani gospodje Mussolinija pred njegovimi trzakiimi branitelji! Če bi mu mogli taki listi kaj pokvariti, stori bi gotovo temeljito. — Omenjamo ta dogodek, ker je tipičen zgled metod tega tiska.

V boljše označenje tega manevra «Sere» bodi ugotovljeno, da je večerna izdaja «Piccola» ob isti uri še izraziteje povedala, da posebna oficijalna izjava ugotovlja, da ne gre za nikak ultimatum, ne po trnu, ne po obliki, marveč da izraža Mussolinijev dopis le željo v trenotku, «ko je Jugoslovenom predložena spravljava rešitev».

Tretji četrtletni obrok najeminskega davka in 5 odstotni dodatek se mora plačati s 1. septembrom t. l. pri tukajšnjem davčnem uradu (Piazza Chiesa evangelica 2/1).

Obščekorska stavba in stanovanjska zadruga «Naš Dom» ima, kakor je bilo že javljeno, jutri, v ponedeljek, ob 7 uri zvečer v ulici Torre bianca 39 svoj redni občni zbor.

«Fliegende Blätter». Vsled velikega gospodarskega poloma in dražnje je znani monakovski humoristični «Fliegende Blätter» primoran, da ustavi svoje publikacije. Na kratko javlja to resno vest svojim čitateljem. Nemški listi z brkičimi besedami ugotavljajo dejstvo, da mora list po 80 letih življenja prenehati, ter izražajo upanje, da se kmalu povrne.

Turneja pevsk. zbora učiteljske Zveze. Objavljeno notico je popraviti v toliko, da se vrši turneja v dveh delih in sicer v Videm, Benetke in Bolonjo v času od 18. do 26. sept., v ostala mesta pa o Božičih.

Pevecem se glaske ne morejo poslati, ker odboru ni znan naslov posameznikov. Naučiti se je še X. Mokranjčev rukovet, pesmi iz Ohrida: Biljana platno bilješe...

Asimilacija policijskih agentov bivše avstrijske vladavine. Kakor ponotajo tukajšnji listi, se je vlada končno odločila, da uredi razmere, v katerih so se nahajali policijski agenti bivše avstrijske vladavine napram svojim kolegom iz starega kraljevstva. Izenačeni so z njimi glede službene stopnje in plače. Tozadejni vladni odlok bo imel veljavo od leta 1920. naprej; tako bodo izenačenim agentom plačane razlike med zneski njihovih dosedanjih plač in onih, ki so jih v istem času prejemale kolegi iz starega kraljevstva.

«Medvladje», socialni roman Jože Pahorja, se dobiva po knjigarnah ter stane 6 L 50 stot.

Društvene vesti

MDP. v Sv. Jakob. Jutri običajni sestanek s predavanjem: «O postanku vesolja». — Predsednik.

MDP. — Opčinje opozarja vse one, ki se mislijo udeležiti izleta na Trstelj, da se ta ne

vrši danes, kakor določeno, ampak v nedeljo 2. sept. t. l.

Odhod z Opčin z vlakom ob 7. uri zjutraj. Povratek proti večeru. — Preds.

Ivanka Mijot
Marij Batič
poročena

Trst-Sv. Ivan, 26. avgusta 1923.

476

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.— Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.— Kdor išče službo, plača polovično ceno.

PRODAJALNA slanne, dobro vpeljana in krasno urejena, na lepem prometnem kraju se vsled odhoda iz Trsta tekoj po zelo ugodnih pogojih odda. Pojasnila v via Udine 65. 1166

EGIPTOVSKA metoda za odstranitev dlak iz obraza in živila. Madame Hanum Haline, via Geppa 10. 1167

ČEVLJARSKI pokdelavec se sprejme v ulici Sette fontane 22. 1168

ZIMNICE izdelujem. Pridem tudi na dom. Via Moise Luzzatto 3/IV. 1169

HISA z zemljiščem, vinogradom in gozdom, blizu Gorice, v lepi legi se proda. Naslov pod Molesini 986 Gorica. 15/16

PRODAJALKA, samostojna, za trgovino čevljev v Trstu, se išče. Pogoji: znanje slovensčine in italijanščine. Prednost imajo take, ki so že službovale v trgovini čevljev ali vsaj manufakture. Nastop 15. septembra. Prijave se sprejemajo v trgovini čevljev «Adria» Trst, Via Rettori št. 1. 1170

ZASTOPNIKI na deželi za nabavo drvi, oglja, mada, krompirja, sena itd. in za prodajo semen, umetnih gnojil, kmetijskih strojev itd. se iščejo proti nagradi. Obrniti se pisмено ali ustmeno na Kmetijsko trgovsko društvo D. Bokonič & Comp. Trst, Raffineria 7/1. 1171

TOMAŽEVA ŽLINDRA, zajamčena, visokodostna, se dobi po najnižjih cenah pri Kmetijskem trgovskem društvu D. Bokonič & Comp., Trst, Raffineria 7. Naročite, in prebrali se boste! 1172

BABICA, avtorizirana sprejema noseče. Prijazna postrežba. Govori slovensko. — Nina Slavec, Via Giulia 29. 1173

ZARDINERA, s prostora za prtlogo, za 10 do 12 oseb, eno in dvoprepzno, se proda. Pojasnila via Cesare Battisti 25-IV. 1174

SKLADIŠČE oglja, žago in slavnbi material, z mnogoštevilnimi in stalnimi odjemalci, produm vsled bolezn. Resne ponudbe na Buda, Via Udine 47-II. 1175

GLASKE za godbo na pihala, 80 komadov, opere, koračnice itd. se prodajo. Ponudbe pod «Glasba» na upravništvo. 1176

BABICA diplomirana, z dolgo prakso. (govori slovensko in nemško) sprejema noseče. Ljubiteljska oskrba. Najstrožja tajnost. Corso Garibaldi 23-1. 1177

G. DOLLINAR Trst — Via Ugo Polonio 5 (prej Via Bacchi) Telefon 27-81, uvoz — izvoz. Velika zaloga papirja za zavijanje pisalnega i. t. d. papirnatih vrec ter valčkov raznih velikosti lastnega izdelka. 30

PIANINO ali glasovir v vsakem stanju, kupi uglaševalec Andrej Pečar, Trst, via Molino a vento 5, III. (6)

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Pertot, via S. Francesco 15, II. 45

KRONE, srebro, zlato in platin kupujem. Plačam več kot drugi. Zlatarna Povh Albert, Trst, via Mazzini 46. 855

KUPUJEM dnevno cunje. Plačujem od 60 do 150. Kupujem tudi žimo in preče. Via Solitario 1. 1129

VINOTOČ s stanovanjem se proda. Cena ugodna, Naslov pri upravništvu. 1163

PEKARNO vzajemem v najem v mestu ali na deželi, bodisi za takojšen nastop ali pozneje. Naslov pove upravništvo. 1161

Slej ali prej

bo prišla vsaka gospodinja do prepričanja, da ji najbolj kaže kupovati

„PEKATETE“.

ker so nele najboljše, ampak se zelo nakuhaajo in se jih manj potrebuje.

ŽIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA V TRSTU

Ulica Roma vogel ul. Mazzini. — Lastna palača.

Delovna glavica in rezervni kapital K. C. St. 225.000.000

Izvajajo kulturno vsa banke in menajlišne transakcije.

Uradne ure od 9-13

Zobozdravnik

475

Guglielmo Tuscher

se je vrnil

Via XXX Ottobre 13.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

M. BIZJAK

475

sprejema od 9 do 13 in od 15 do 19 v nedeljah in praznikih od 10—12

Trst, Viale XX Settembre 39, I. (prej Acquedotto)

(nasproti Teatro Nazionale).

Telef. 23-03.

Stara znana zlatarna

MIH. ZITRIK

Corso Vitt. Em. III. 47

kupuje in zamenjuje zlato, srebro in druge kamne po najugodnejših cenah. — Lastna delavnica za izdelovanje in popravila vseh v to stroko spadajočih del. (53)

Izredna prilika!

Šivalni stroji, Singer s petletnim jamstvom po L 350.—, s centralno ladjico 500.—, zaklopni stroji, najfinnejše vrste L 700.—.

Posiljajte na deželo.

(57)

Delavnica Cervellini, Trst, Via Vasari 17.

Dr. Cicero Michelangelo

Postojna (vita Jurca)

Zdravljenje potom elektrike

Vsak dan od 9-12 in 15-19. 59

Na prodaj

je posestvo, v neposredni bližini Maribora, obsegajoče petnajst oralov, 300 kvadratnih klafrov. Od tega 4/1, oralna vinograda. Dlje sadni vrt, vrt za sočive, polje, travniki in gozd. Poslopja: stanovanjska hiša 5 sob, kuhinja, shramba, velika stiskalica, 2 hiši za vinarje, 3 kleti, hlev, shramba za vozove in za seno ter druge priilike. Krava, konj in voz. Cene 900.000 lir. Ponudbe pod: «Vinograd» na upravništvo «Edinosti». (467)

PODLISTEK

ANNIE VIVANTI:

KIRKA

(30)

Roman Marije Tarnovske. — Poslovenila G. B.

Zjutraj me je našla Eliza na preprogi vsi ozamljeno.

Nekega dne je bila pozvana Eliza v Neuchâtel. Njen oče, star vdovec, je umiral in je želel še enkrat objeti oddaljeno tčerko... Bilo je pet ura popoldne, ko je dospela brzojavka.

Ob osmih zvečer je bila Eliza že v vlak, vsa zmešana in jokajoča.

Tjoka in jaz sva jo spremljala na kolodvor in se vračala žalostna in sama domov v osamljeno hišo v Sofienskaja. Dvakrat osamljena sva bila tisti dan, ker se je moral tudi Donat Britukov oddaljiti iz Moskve; šel je v Kiev, pozvan k procesu in se je moral vrniti šele naslednj dan.

Imeli smo staro kuharico, a ta je odhajala vsak večer domov.

Vstopila sva vzemirjena v stanovanje; priglala sem v naglici vse luči in nato sem našla Tjoka, že zaspanega in slabe volje v posteljo, po notranjih stopnicah, ki so vodile v spalne sobe.

Stela sem ga in položila v posteljo. «Misliš, da me bodo to noč pojedli volkovi, ako ne izmolim večerne molitve?» je ječal, drgnivši si oči.

«Ne, ne, dragi. Bom jaz molila zate.» Poljubila sem ga, zaprla luč in šla v biblioteko, da si poiščem knjigo. Bila sem nervozna, nemirna... bala sem se, da ne bom mogla zaspati.

Kako je prišlo? Bil je hip pozabe, ko sem zaprla za seboj vrata temne knjižnice. Težka rudeča zavesa se je zavrtela na drugo in je zagrnila uhod.

Bila sem zaprtar.

XX.

Ne bi se upala nikdar več izstopiti iz one sobe!

Kaj sem mislila nato, da bi me utegnil Tjoka klicati... Toda med menoj in njim, na pragu tistih drapiranih vrat je stal on, ki je umrl tam v Jalti, v tisti sobi, kjer sta ga videli umirati dve blazni bitiji... Grozna spomin!

Dolgo časa si nisem upala napraviti koraka. Obročala sem glavo in gledala nazaj, potem sem znova upirala oči v rudeče zagrnjalo... V hipu se mi je dozevalo, da slišim krič.

Bil je Tjoka, ki je klical, ker je bil tako sam in se je bal tudi on, bal se je kakor jaz. Z grozo sem poslušala oni vedno ostrejši, vedno obupnejši krič. V odgovor sem kričala tudi jaz.

Ohi tisti kriki v tisti hiši zapušteni — tisti kriki, ki jih je slišal le molčeci mrtvec za vratil!

Za hip sem se zopet zdrznila! Električni zvonec se je stresel. Nekdo je pozvalil; nekdo je prišel, da naju reši. Tjoka je še vedno kričal in zvonec se je ponovno tresel. Čula sem tudi udarec, ker je nekdo tolkel po vratih in potem glas — glas Prilukova — ki je klical: «Jaz sem! Odprite! Odprite!»

S krikom groze in veselja sem odrinila zaveso in stisnivi zobe, sem odprla izhod! Spodlajajoče in omahovaje sem stekla po hodniku in sem odrinila zaph. — Prilukov je stal na pragu ves playkast od strahu.

«Kaj je?» zavpije. «Kaj je bilo?»

«A iz ihtec in se snejoč sem vpla:

«Tjoka! Tjoka! Ne jokaj več! Smo tukaj! Smo s teboj! Ne jokaj!» In koj je nehal Tjoka

IZ TRŽAŠKEGA ŽIVLJENJA

Nevihla v naši luki. Finančni stražnik v smrtni nevarnosti. Preteklo noč je nad našim mestom začela razsajati silna nevihta.

Okoli 2. ure po polnoči, ko je bila nevihta na visku svoje sile, je ogromni morsk val podrl kolibo ter jo s stražnikom vred takorekoc pometil v morje.

Zdravnik rešilne postaje, ki je bil telefonično poklican na lice mesta, je dal prepeljati Pugliattija v vojaško bolnišnico.

Nesrečni padec težaka. Včeraj okoli 2. ure po polnoči je težak Angelo De Bon, star 59 let, ideč po trgu Venezia padel tako nesrečno, da si je zlomil nogo v členku.

Opica obgrizla dečka. Deček Viktor Finzi, star 9 let, stanujoč v ulici Setefontane se je včeraj popoldne skrivaj vtiho-tapil v hlev, ki se nahaja v isti ulici v hiši št. 311.

Veseli z Goriškega. Petindvajsetletnica ustanovitve zavoda šol. sester v Tomaju. Program: Dne 1. sept. Ob 9h sv. maša v prosl. Golmajerja.

Med odmori se pojo venčki narodnih pesmi in druge slovenske pesmi. Dobrotniki in znanci zavoda so iskreno vabljeni.

V Bovcu ponovi pevsko društvo «Rombon» danes, v nedeljo, dne 26. t. m. v garaži družbe S. A. P. burko troje. «Spanska muha».

Nevihla v Gorici. V petek zvečer in po noči je divjala nad Gorico silna nevihta. Med nevihto je divjal silen vihar, ki je najbrže marsekije povzročil občutno škodo.

Učiteljski tečaj za spopolnitev znanja italijansčine. Kr. prefektura v Vidmu sporoča, da bo natečaj za spopolnitev znanja italijansčine v Vidmu vsed pomnjanja finančnih sredstev sprejelo samo 50 učiteljev iz furlanske pokrajine.

Udeleženci narodnega dijaškega romanja v Gorici. Včeraj ob 3 h pop. so prispeli iz Vidma v naše mesto udeleženci «narodnega dijaškega romanja v tri Benetice».

Kambresko. Z ozirom na dopis v «Edinosti» z dne 19. t. m., kjer smo pod naslovom «Izivanja fašistov» poročali o neprimernem vedenju nekaterih črnosrajčnikov v Ročinju, nam je postal gosp. M. L. iz Kambreskega «v imenu kambreskih fantov» pismo, v katerem povdarja, da je bil v skupini fašistov, o katerih je bil govor, edino načelnik, Sincčev, iz Kambreskega; vsi drugi člani so bili iz drugih vasi.

Književnost in umetnost. «KAM?» — Spisal dr. M. Brumat. (Gorica 1923. cena vezani knjigi 6 lir). Fantom in dečletom je namenjena ta knjiga življenja. Pisatelj je vodila topla ljubezen do našega ljudstva, da je vzel pero v roke in zapisal te lepe, trajne resnice, ki naj vodijo mladega človeka skozi življenje.

Na temeljna vprašanja odgovarja knjiga z živo prepričevalno besedo. V tretjem delu govori knjiga o ljubezni. Pogumno, a nežno se je pisatelj lotil tu spolnega vprašanja.

Prporočamo to domače pisano, živo in globoko knjigo vsakemu našemu fantu, vsakemu dekletu. Naj knjiga pripomore k vstajenju novega duha v slovenski mladini.

Naročila sprejema Katoliško Tisk. društvo v Gorici, via Carducci 2.

Ivan Albrecht: Razjena gruda, povest. Splošna knjižnica št. 1. v Ljubljani 1923. Izdala in založila Zvezna tiskarna in knjigarna, 104 strani. Cena broš. Din. 12.—, vez. Din. 17.—. Ta knjiga je prvi zvezek nove «Splošne knjižnice», ki je začela izhajati v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani.

Sport

KONJSKE DIRKE NA MONTEBELLU. V naslednjem podajamo našim obiskovalcem dirk seznam vpisanih konjev in nava-jamo v boljši pregled na prvem mestu uradni rekordni čas, veljaven od 1. junija t. l., na drugem mestu od nas sestavljen pregled rekordne hitrosti glasom oficijelnih rezultatov dirk v Milanu, Modeni, Bologni in Montecatini v dobi od 28. februarja do 15. avgusta t. l., katerega žal nismo mogli točno izpolniti, ker nam niso bili na razpolago natančni časovni izidi dirk v Firencah, Ferrari, Livornu, Ravenni in v Riminiju.

Adboo II — —; Adelino Wilkes —, 2.26.2, —; Alala 2.19.2, 2.22.1, —; Aldo Bon Vivant 2.15.4, 2.29.2, 1.27.5; Aligera Axworthy —; Alpenschreck —; Aluke 2.14, —; Ama B. 2.10.2, 2.13.1, 1.24.5; Amor Medium —; Anna Bon Vivant —; Antenore Bingen 2.22.3, 2.22.2, 1.29.3; Ardito M. —; Argante 2.20.2, 2.22.4, 1.29.2; Arion 2.17.4, 2.19, —; Arno —; Baccelli —, 2.19, —; Bellestruccio —; Balilla —; Barberera 2.19.4, 2.23.2, —; Baracca —; Bauci 2.16.1, 2.17.3, 1.26.7; Belt 2.18, 2.25.4, 1.33.9; Bel Volo 2.15.2, 2.20, 1.29.5; Bernhard H 2.23.4, 2.23.4, 1.29.5; Bireno 2.27.4, —; Black Jim Junior 2.12, 2.13.2, 1.23.4; Boheme 2.25, 2.36.4, 1.32.2; Bon Diabla 2.18.3, 2.18.3, 1.27.9; Brighello —; Carlon Jockey 2.31, —; Chiarone 2.15, 2.14, —; Chirone 2.13, 2.23.1, —; Cigno 2.24.1, 2.27.2, 1.31.5; Clorinda 2.14.4, 2.14.1, 1.28; Conte Ugolino 2.13.3, 2.22, 1.30.4; Daisy Todd 2.06.4, 2.13, 1.22.9; Dandy Worthy 2.21, 2.20, 1.29.8; Diamante —; Diek 2.24.4, 2.31, 1.30.6; Doralice 2.22.1, 2.22.1, —; Ego Sum Medium —; Emma 2.17.2, —, 1.28.4; Emma Jockey 2.17, 2.24.4, 1.30.2; Erik —, 2.15, —; Eva Todd 2.18.3, 2.20.3, 1.25.5; Fanfula 2.26.3, 2.31.3, —; Fantomas 2.22, 2.26.4, 1.31.4; Felice 2.15.4, 2.12.3, 1.26.4; Fenegyerek —; Fortezza —; Fribourg M —, —, 1.31.8; Gabriele —; Gambasvelta 2.13.1, 2.13.1, —; Garisenda 2.34, —, 1.34.1; Garride 2.21.2, 2.22, 1.29; Germania —, 2.49, —; General Glückstern —; Ghibli Medium 2.22.4, 2.23, 1.30.3; Giorgione —, 2.20.2, —; Glauco 2.21, 2.19.2, —; Gauveta —, 2.15, —; Harris Wettis —, 2.35.1, 1.37.9; Hivresse —, 2.33.1, —; Ilia —, 2.26, —; Indomito 2.21, —; Israele 2.25.1, 2.25.2, 1.33.7; Italo Ward —; Lambro 2.21, 2.21, —; Lantania 2.11.1, 2.14, 1.24.4; Leader Medium —; Leprina —; Levrier Jockey 2.17.2, 2.23.3, 1.27.8; Leopard —, 2.25.4, —; Lionella —; Lionetto 2.16.2, 2.15.2, 1.25.4; Lohengrin 2.42.1, —, 1.40.6; Lorena 2.17.1, 2.19, —; Lui —; Macbeth 2.22.1, 2.22.2, 1.30; Marcella 2.24.1, 2.21.1, 1.31.4; Marisa —, 2.20.2, 1.29.9; Marte II —; Martino Axworthy 2.17, 2.18.4, 1.28.4; Martino Jockey 2.17, 2.17.1, 1.29.6; Maud Harvester 2.19, 2.20, —; Medusa 2.14, 2.18.4, 1.27; Miss Margaret M. 2.18, —; Monello 2.19.2, 2.21.2, —; Montecarlo —; Nathan Axworthy —; Niagara 2.11.2, 2.14.4, 1.24.6; Nino Glückstern —; Nota 2.19.2, 2.21.3, 1.29.2; Odiseus 2.14.3, 2.15, 1.26.3; Ollie Dak 2.13.4, —, 1.26; Oriani —; Oriano —; Orlando —, 2.21, —; Our Sister 2.19.2, 2.23, 1.27.1; Pacha 2.16.2, 2.18.4, —; Palmanova —; Panna —; Parasit 2.17.1, 2.19.3, 1.27.4; Peter Bieler 2.09, 2.13, 1.24.5; Peter Gold 2.15.3, —, 1.28.8; Proemien 2.19.3, 2.20.3, 1.27.1; Quville —, —, 1.27.2; Red Abingea —; Red Ward —; Regimetta delle Rose —; Rinaldo —, 2.41.3, —; Roka —; Rondello —; Rossana 2.12.3, 2.13.1, 1.25.1; Sansone 2.28.4, —, 1.31.3; Schmetterling —, —, 1.28.9; Servus 2.15, 2.14, —; Silver 2.21.3, 2.25.4, —; Silvia Todd 2.21.4, 2.22.1, —; Tina G. 2.22, 2.21.1, —; Titta Ruffo —, 2.36.2, —; Trieste 2.24.1, 2.24.2, 1.29.6; U 2.21, 2.21, 1.29.4; Valtigretta 2.31.4, 2.32.1, 1.35.1; Vito 2.25, 2.24.1, 1.30.1; Wally Medium —; Wally Ward 2.19, 2.24.3, 1.30.5; Ward Andrey —, —, 1.36.6; Za la Mort 2.27.4, 2.24.2, 1.31.4; Zsiba —, 2.27.1, 1.31.5.

Upamo, da bo zgornji pregled v celoti dobro služil pri raznih kombinacijah, pri predvidevanju sportnega izida in za igro pri totalizatorju.

Nogomet. V nedeljo 19. t. m. je Praga odpisala dve reprezentativni moštvi v inozemstvo, eno na Dunaj, eno na Berlin. Z ozirom na letošnje velike uspehe praških nogometnih društev so bili sportni krogi gotovi, da se Pražani vrnejo kot zmagovalci. Toda naleteli so na zelo ostro in lepo igro nasprotnikov, tako da so bili na Dunaju premagani z 2:1, v Berlinu pa so končali z neodločeno igro 3:3.

V Jugoslaviji se odigravajo tekme za jugoslovensko nogometno prvenstvo. Po krajšnjih izločilnih tekmah, ki so dokončane, se bodo vršile sledeče tekme: 2. septembra I. župa v Ljubljani; prvak Zagreba s prvacom Ljubljane (Gradjanski — Ibraji); II. župa v Beogradu; prvak Sarajeva s prvacom Splita (Sak — Hajduk). Dne 9. septembra bošta igra zmagovalca iz II. in III. župe v mestu, ki se bo določilo, a dne 22. septembra bo igral zmagovalca iz I. župe z zmagovalcem od 9. septembra.

Borzna poročila.

Table with exchange rates for various currencies and goods like flour, oil, etc. Columns include item names and prices.

Table with exchange rates for various currencies like Austrian, Czech, and Hungarian crowns, and other units.

Najstarejši slovenski denarni zavod. Tržaška posojilnica in hranilnica. Uraduje v svoji lastni hiši ulica Torrebianca št. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje po 4%. Uradne ure za stranke od 9 do 13. Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt. Št. telef. 25-67.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu. Uradne ure od 9 do 13. Obrestuje navadne hranilne vloge po 5%.

Odhodi in prihodi vlakov. JUŽNI KOLODVOR. Trst, Tržič, Cervinjan, Portogruaro - Benetke. Odhodi: 0.15 o.; 5. eks.; 5.35 brz.; 9.40 o.; 10.10 brz.; 14. eks.; 15.40 o.; 18. o.; 19.05 eks. Dohodi: 0.40 eks.; 5.40 o.; 8.15 o.; 10.05 eks.; 14. brz.; 15.40 eks.; 19.23 o.; 23.25 eks.

Trst, Gorica, Kormin, Videm (Udine). Odhodi: 6.05 o.; 8. o.; 9.40 o.; 13.10 o.; 16.40 brz.; 18. o. Dohodi: 8.15 o.; 10.45 o.; 12.40 brz.; 16.50 o.; 18.50 o.; 22.45 o.

Trst, Nabresina, Divača, Št. Peter, Postojana. Odhodi: 0.40 eks.; 5.15 brz.; 7.00 brz. 8.30 o.; 11.00 brz.; 16.10 o.; 19.45 brz. Dohodi: 3.30 eks.; 7.15 o.; 9.25 brz.; 12.20 o.; 18.30 brz.; 20.30 o.; 21.20 brz.; 23.50 o.

Ljubljanska kreditna banka. Podružnica v Trstu. Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11. Izvršuje vse bančne posle. Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje Dinarje. — Izvršuje nakazila Dinarjev v Jugoslavijo. Sprejema Dinarje na obrestovanje po dogovoru. Vloge na knjižice v Lirah obrestuje po 3 3/4 % netto. Vloge na tekoče račune po 4 1/2 %.

MLINARJI! Ne zamudite ugodne prilike in posetite v času od 1.—10. septembra 1923 III. vzorčni velesemenj v Ljubljani, na katerem bodo razstavljeni v paviljonu „H“ št. 346 najnovejši mlinski stroji, naravni in umetni mlinski kamni ter vse ostale mlinske potrebščine. ČADEŽ & BRČAR, LJUBLJANA, Kolodverska št. 35.

Tiskarna „Edinost“ v Trstu. Izvršuje vsa tiskarska dela točno in solidno. Prostori tiskarne se nahajajo v ulici Sv. Franciška Asiškega št. 20.

Znana goriska tvrdka Elija Čuk v Gorici. Piazza Cavour št. 9 naznanja tem polom slav. občinstvu, da je prečela zastopstvo najboljših in svetov. šivalnih stojev „PFAFF“.

Znana slovenska tvrdka Josip Kerševani mehanik, puškar in trgovec. GORICA - Stolni trg št. 9 (desno) - GORICA. so pripravila slavemu občinstvu za nakup najboljših šivalnih strojev Original Mundlos nem. škilh tovarov, katere jamčim za dobo 25 let. — Brezplačen pouk v umetnem vezenju, krponju in šivanju — Imam v zalogi tudi najboljša dvokolesa znamke Columbia ameriških tovarov, za katere jamčim 2 leti, ter vse dele spadajoče v mehanično in puškarsko stroko. (56) Delavnica in popravilnica, Gorica, Stolni trg št. 5

BANCA ADRIATICA CENTRALA TRIESTE. Delniška glavnica Lit. 15,000.000.— Podružnice: Abbazia, Zara. Aliirani zavodi: Jadranska Banka Beograd in njene podružnice: Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jelenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Novisad, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb. ADRIATISCHE BANK, WIEN Frank Sakser State Bank: NEW-YORK Banco Yugoslavo de Chile: VALPARAISO Izvršuje vse bančne posle. PREJEMA VLOGE. Daje v najem varnostne predale (safes). Via Cassa di Risparmio 5 — Via S. Nicolò 9. (Lastna palača) Telefon št. 1463, 1793, 2676. Ključavnice postaje od 9.30 do 12.30 in od 14.30 do 15.